

Liikkuvat palvelut

Toimintamallin selvitys

15.12.2022

Agenda

1	Johdanto	2
2	Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen erityispiirteet ja tarve liikkuville sote-palveluille	5
3	Liikkuvat sote-palvelut Suomessa	16
4	Vaihtoehdot liikkuvien sote-palvelujen hyödyntämiseksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella	34
5	Etenemissuunnitelmat vaihtoehdoille	47

Liikkuvien palveluiden selvitys tukee Itä-Uudenmaan hyvinvointialuetta liikkuvien sosiaali- ja terveystalvelujen laajentamisessa

Johdanto selvitykseen

Tausta

- Selvitys vastaa tarpeeseen **uudistaa sosiaali- ja terveystalvelujen tuotantoa** sekä löytää uusia tapoja tuottaa palveluita kestävästi ja asukaslähtöisesti
- **Laajentamalla Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella käytössä olevia liikkuvia sote-palveluja** ja ottamalla uusia tarkoituksenmukaisia palveluita käyttöön, on mahdollista **parantaa palveluiden saavutettavuutta ja panostaa varhaisen tuen palveluihin**
- Selvitys kytkeytyy RRP-kokonaisuuden ensimmäiseen vaiheeseen

Tavoitteet

- Selvityksen tarkoituksena on tukea Itä-Uudenmaan hyvinvointialuetta liikkuvien **sosiaali- ja terveystalvelujen laajentamisessa sekä pilotoinnin ja käyttöönoton suunnittelussa**
- Selvityksen pohjalta on mahdollista aloittaa valittujen liikkuvien sosiaali- ja terveystalvelujen konseptien pilotointi tai käyttöönoton suunnittelu
- Selvityksen tavoitteena on, että hyvinvointialueen johto voi selvityksen pohjalta tehdä **linjauspäätöksiä tulevaisuuden liikkuvista sosiaali- ja terveystalveluista**

Toteutustapa

- NHG laatinut selvityksen Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen toimeksiannosta
- Selvityksessä on esitelty kuvattu Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen erityispiirteet ja –tarpeet, Suomessa käytössä olevia ja pilotoituja liikkuvien sosiaali- ja terveystalveluiden malleja, sekä tunnistettu ja kuvattu potentiaalisimpien liikkuvien sote-palvelujen konseptit
- Selvityksen yhteydessä on haastateltu hyvinvointialueen avainhenkilöitä sekä hyödynnetty laajasti NHG:n asiantuntijoita

Liikkuville sosiaali- ja terveystalveluille ei ole yhtä vakiintunutta määritelmää

Tyypillisesti liikkuva palvelu nähdään kiinteiden ja kotiin vietävien palvelujen välissä

Tässä selvityksessä liikkuvat sote-palvelut määritellään laajasti

*”**Liikkuvilla palveluilla** tarkoitetaan palvelutuotannon muotoa, jossa palvelu tai sen osa tuodaan lähemmäs asiakasta liikkuvan yksikön avulla ilman tarvetta kiinteään toimipisteeseen. Palvelu voidaan tuottaa liikkuvan yksikön sisällä tai sen läheisyydessä, asiakkaan luona tai ennalta määritetyssä paikassa.”*

Liikkuvan palvelun määrittelyn ajatuksena on, että liikkuva palvelu toimii mahdollistajana, mutta ei rajoittaen palvelun tuottamista liikkuvaan yksikköön.

1. Palvelu tuotetaan liikkuvassa yksikössä
2. Palvelu tuotetaan asiakkaan luona
3. Palvelu tuotetaan ennalta määritetyssä paikassa

Rajaukset, jotka eivät sisälly:

- 1) Jo vakiintuneet suunnitelmalliset/säännölliset mallit liikkuvissa palveluissa, kuten säännöllinen kotihoito ja lapsiperheiden kotipalvelut
- 2) Täysin digitaaliset palvelut – digipalveluita voidaan kuitenkin hyödyntää liikkuvissa palveluissa
- 3) Palvelut, jotka tuotetaan sote-käyttöön tehdyssä kiinteässä toimitilassa, vaikka ammattilaiset liikkuisivat näiden välillä

Agenda

1	Johdanto	2
2	Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen erityispiirteet ja tarve liikkuville sote-palveluille	5
3	Liikkuvat sote-palvelut Suomessa	16
4	Vaihtoehdot liikkuvien sote-palvelujen hyödyntämiseksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella	34
5	Etenemissuunnitelmat vaihtoehdoille	47

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue muodostuu seitsemästä jäsenkunnasta

Ruotsinkielisten merkittävä osuus huomioitava palvelutuotannossa

- Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen **muodostavat seitsemän jäsenkuntaa**, joista Porvoo on väkiluvultaan selvästi suurin – yli 50% hyvinvointialueen väestöstä
- **Pukkilan sekä Myrskylän kunnat** ovat aiemmin antaneet sosiaali- ja terveystalvet Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän järjestettäväksi (PHHYKY)
- **Itä-Uudenmaan ikärakenne** vastaa maan keskiarvoa
 - Lapinjärvellä, Loviisassa, Myrskylässä ja Pukkilassa yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä on korkeampi kuin muualla maassa
- **Ruotsinkielisten osuus** Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella on merkittävästi muuta maata korkeampi
→ Kaksikielisyyden huomioiminen tärkeää myös liikkuvissa palveluissa
- **Ulkomaan kansalaisten osuus** on lähellä maan keskiarvoa → myös englannin kielen huomiointi tärkeää liikkuvissa palveluissa

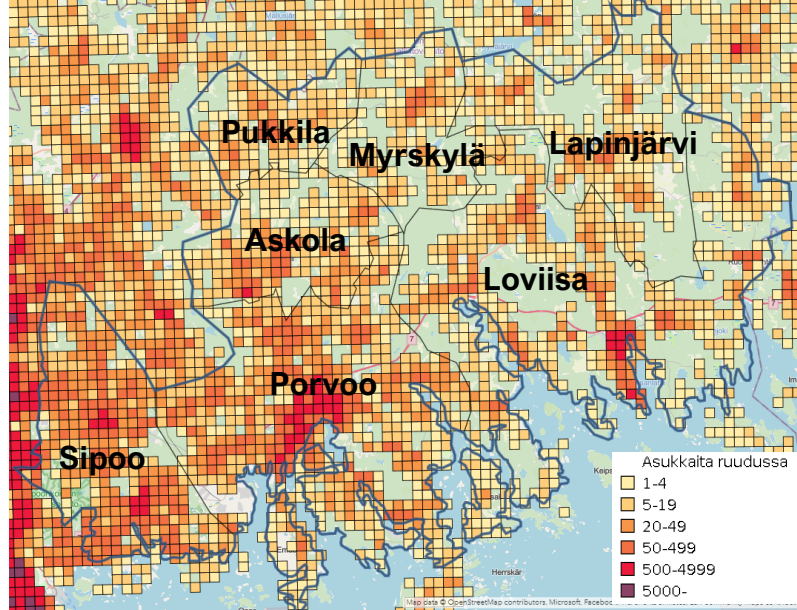
Indikaattori, 2021	Koko maa	ITUA	Askola	Lapinjärvi	Loviisa	Myrskylä	Porvoo	Pukkila	Sipoo
Väkiluku	5 548 241	99 073	4 847	2 580	14 643	1 816	51 149	1 848	22 190
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä	15,4	16,3	18,4	14,5	13,2	13,8	16,6	14,9	17,8
15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä	61,6	60,9	60,7	55,0	56,6	55,6	61,2	61,4	64,2
Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä	23,1	22,7	20,9	30,5	30,1	30,7	22,2	23,8	18,0
Ruotsinkielisten osuus väestöstä	5,2	28,2	3,7	29,7	39,7	9,5	28,3	0,8	29,2
Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä	5,3	4,5	2,1	6,0	3,7	3,2	5,1	2,5	4,4

Korkeampi kuin maan ka.
Matalampi kuin maan ka.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella 1/3 väestöstä asuu maaseudulla

Porvoon, Loviisan ja Sipoon alueella osa asukkaista asuu saaristossa

Itä-Uudenmaan asukastiheys 1km x 1km, 31.12.2021

- Itä-Uudenmaan alueella **1/3 väestöstä asuu maaseutualueella**, mistä suurin osa kaupungin läheisellä maaseudulla
 - Vain Porvoossa ja Sipoossa asuu väestöä kaupunkialueella¹⁾
- Porvoossa on selkeästi **suurin asukastiheys**, missä myös melkein 88% väestöstä asuu kaupungissa
 - Lisäksi muita suuria asukaskeskittymiä sijaitsee Sipoossa, missä suurin osa väestöstä (93,2%) asuu kaupungin kehysalueella¹⁾
- Itä-Uudenmaalla asui hieman koko maata enemmän ihmisiä maaseutualueella ja vähemmän kaupunkialueella
 - Kuitenkin ydinmaaseudulla ja harvaan asutulla maaseudulla asuvien osuus oli lähellä 0%
- **Osa väestöstä asuu saaristossa** Itä-Uudenmaan alueella
- Potentiaalisimmat alueet liikkuvien palveluiden toiminnalle ovat alueita, **missä asuu paljon asukkaita, mutta tarjolla on vain vähän palveluita**

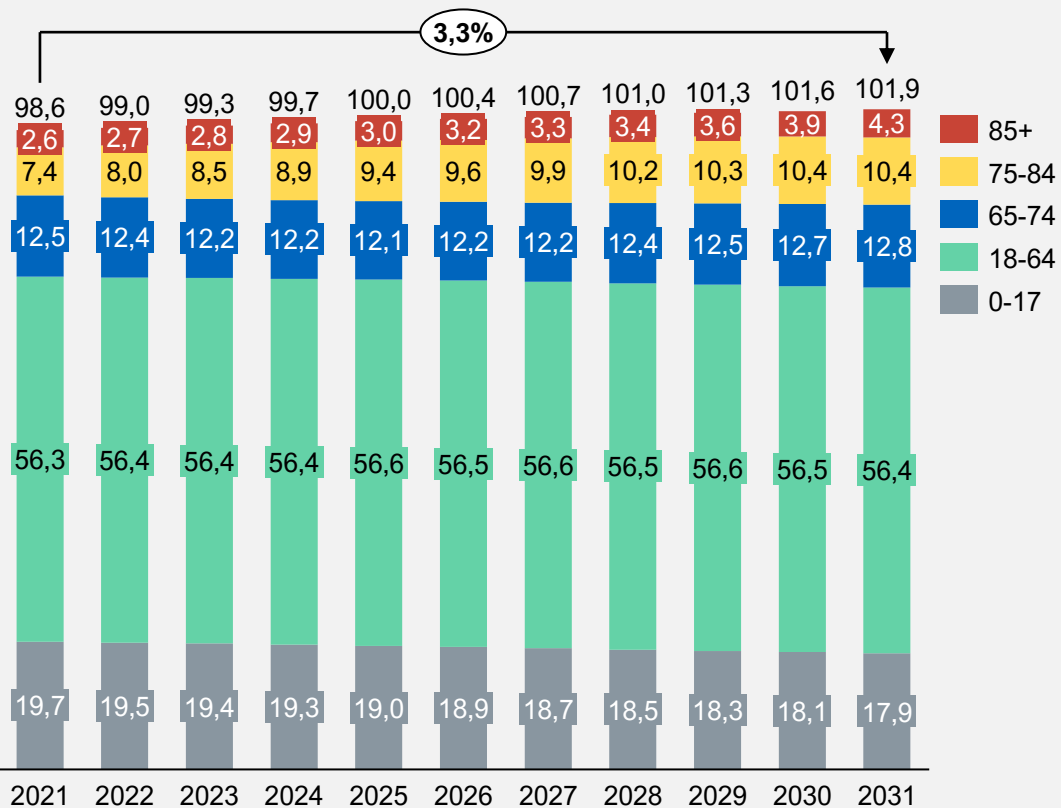
Indikaattori, 2021	Koko maa	ITUA	Askola	Lapinjärvi	Loviisa	Myrskylä	Porvoo	Pukkila	Sipoo
Kaupunkialueella asuvien osuus, %	72,3	66,6	0,0	0,0	0,0	0,0	87,9	0,0	95,0
Kaupungin kehysalueella asuvien osuus, %	10,8	28,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13,8	0,0	93,2
Maaseutualueella asuvien osuus, %	26,5	32,2	98,8	98,7	98,9	97,9	10,9	98,7	3,9
Maaseudun paikalliskeskuksissa asuvien osuus, %	5,5	6,9	0,0	0,0	46,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Kaupungin läheisellä maaseudulla asuvien osuus, %	7,0	25,1	98,8	98,7	51,5	97,8	10,9	98,7	3,9
Ydinmaaseudulla asuvien osuus, %	9,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Harvaan asutulla maaseudulla asuvien osuus, %	4,8	0,1	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0

1) Tilastokeskuksen määritelmän mukaan

Lähteet: Tilastokeskus, NHG analyysi päivitetty Itä-Uudenmaan palveluverkkoselvityksen (06/2021) pohjalta

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen väestön ennustetaan kasvavan maltillisesti vuosina 2021-2031

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen väestöennuste 31.12. vuosille 2021-2031, tuhatta asukasta

CAGR
+5,1%
+3,4%
+0,2%
0,0%
-0,9%

Arvioidut muutokset väestörakenteessa

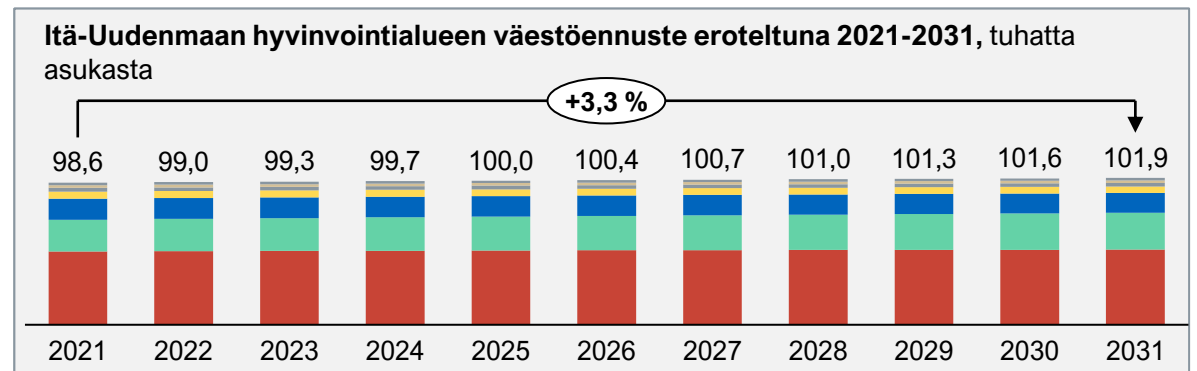
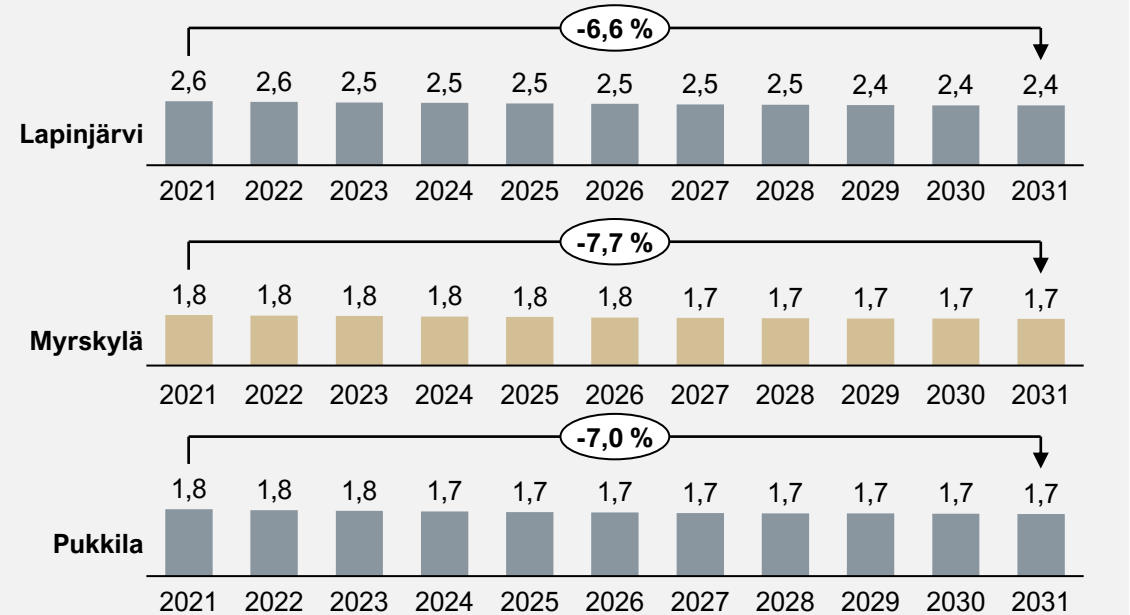
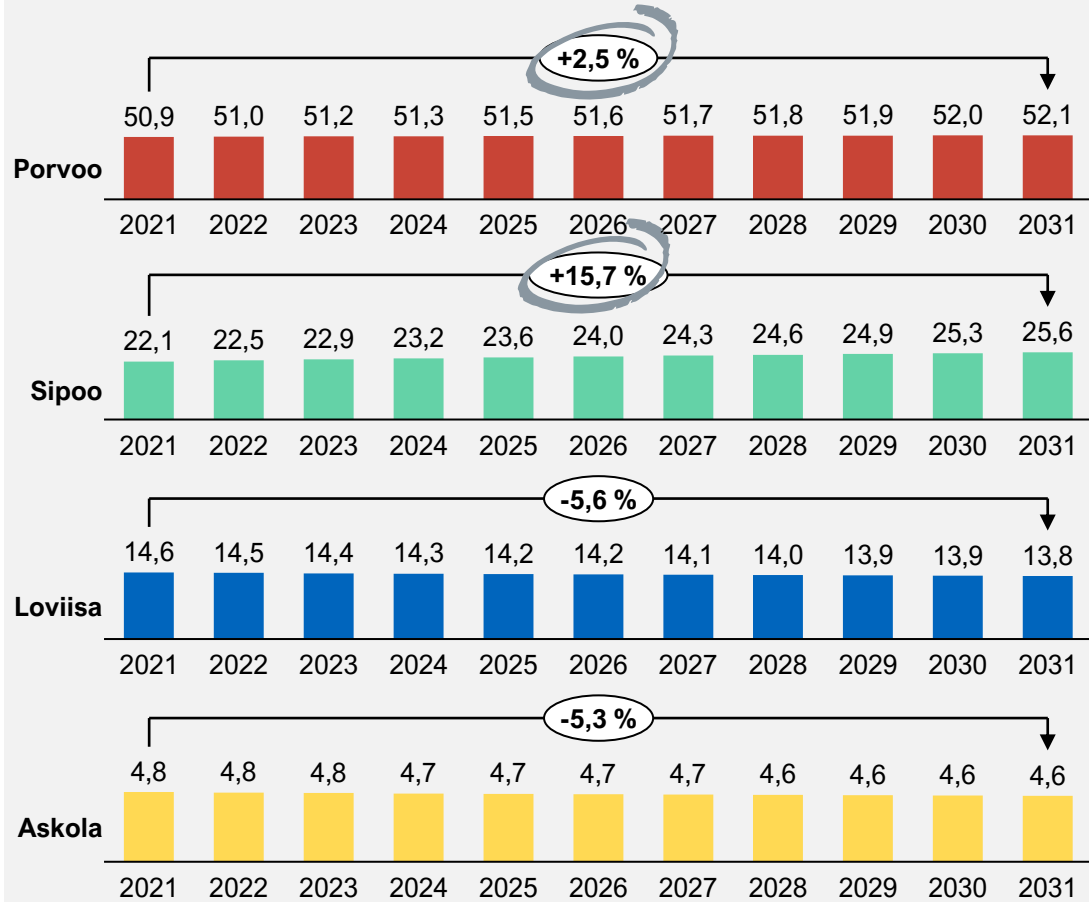
Tilastokeskuksen väestöennuste kuvaa tulevaa väestönkehitystä, jos viime vuosien väestönkehitys jatkuu samanlaisena

Ikärakenteen muutos tulee vaikuttamaan palveluverkoston ja -rakenteen tarpeisiin

- Yli 85-vuotiaiden määrä kasvaa eniten suhteellisesti (yli 5 % vuodessa) ja 75-84 vuotiaiden määrä absoluuttisesti suhteessa muihin ikäryhmiin (+ ~3 000 vuoteen 2031 mennessä)
- Vastaavasti alle 17-vuotiaiden määrän ennustetaan vähenevän noin 1 % vuodessa
- Väestöennusteen valossa erityisesti **ikäntyneille suunnattujen palvelujen tarve ja merkitys** korostuvat
- Väestön kasvua ajaa Porvoon (+15,7%) ja Sipoon (-2,5%) kasvu vuoteen 2031 mennessä

Tausta: Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen maltillinen väestönkehitys selittyy erityisesti Sipoon ja Porvoon väestönkasvulla

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen jäsenalueiden väestöennusteet 31.12. 2021-2031, tuhatta asukasta

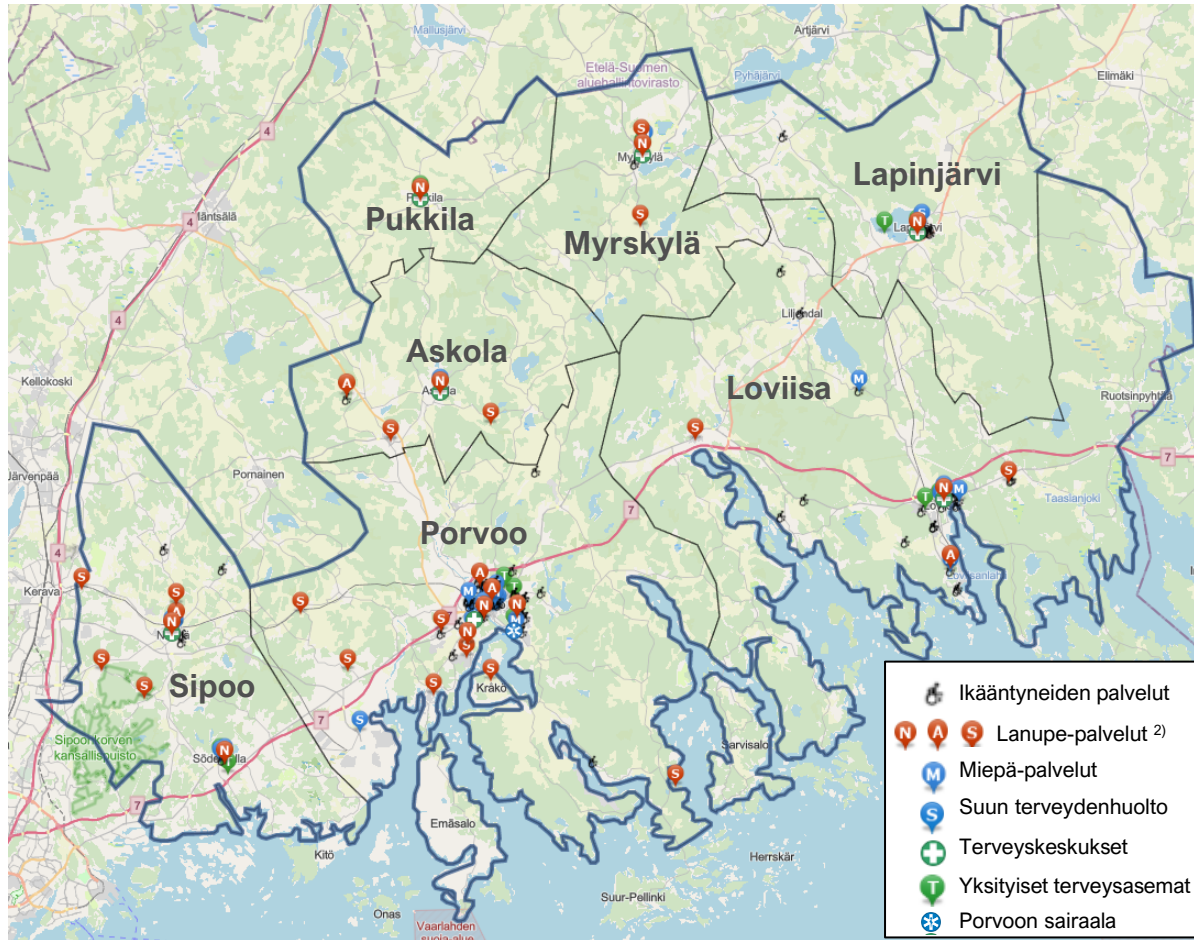

Lähteet: Tilastokeskus, NHG analyysi päivitetty Itä-Uudenmaan palveluverkkoselvityksen (06/2021) pohjalta

Sosiaali- ja terveystalvelujen tuottajat keskittyvät kuntien keskusten läheisyyteen sekä hyvien kulkuyhteyksien varrelle

Yleiskuvaus Itä-Uudenmaan hva:n nykyisestä palveluverkostosta ¹⁾

Indikatiivinen

Huomiot

- Viereisessä karttakuvassa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen eri asiakassegmenttien palvelupisteitä on sijoitettu kartalle hyödyntäen NHG:n omaa markkina-tietotyökalua sekä THL:n ylläpitämää toimipaikkarekisteriä
 - Molempiin rekistereihin liittyy jonkin verran epävarmuustekijöitä, mutta niiden avulla voimme luoda karttakuvan, joka tarjoaa suuntaa-antavan visuaalisen kuvan nykyisestä palveluverkosta (Palveluverkkoselvitys, 2021)
- Palvelut näyttävät sijoittuvan erityisesti **kuntien keskusten läheisyyteen ja hyvien kulkuyhteyksien varrelle**
- Odotetusti Porvoo näyttäyty kartalla selvänä **palveluiden keskittymänä**
 - Porvoon lisäksi Sipoon Nikkilästä ja Söderkullasta löytyy palvelun tarjoajia
 - Kolmas merkittävä palvelukeskittymä on Loviisan keskustan ympärillä, jossa on erityisen paljon ikääntyneiden palvelupisteitä
- Asiakassegmenteistä ikääntyneiden ja lanupe-palveluiden **alueellinen kattavuus** näyttää laajimmilta
 - Suun terveydenhuollon palveluita näyttää olevan rajallisesti saatavilla
 - Mielenterveys- ja päihdepalveluita löytyy ainoastaan Porvoosta, Loviisasta ja Myrskylästä
- Vähiten palvelupisteitä näyttäisi kartan mukaan olevan Pukkilan, Myrskylän, Askolan ja Lapinjärven alueella, mikä vastaa kuntien väestöpohjaa
 - Lisäksi saaristoalueilla palveluita näyttää olevan heikosti saatavilla

1) Palvelupaikat päivitetty Itä-Uudenmaan palveluverkkoselvityksessä 06/2021 (pl. lastenneuvolat lisätty 12/2022)

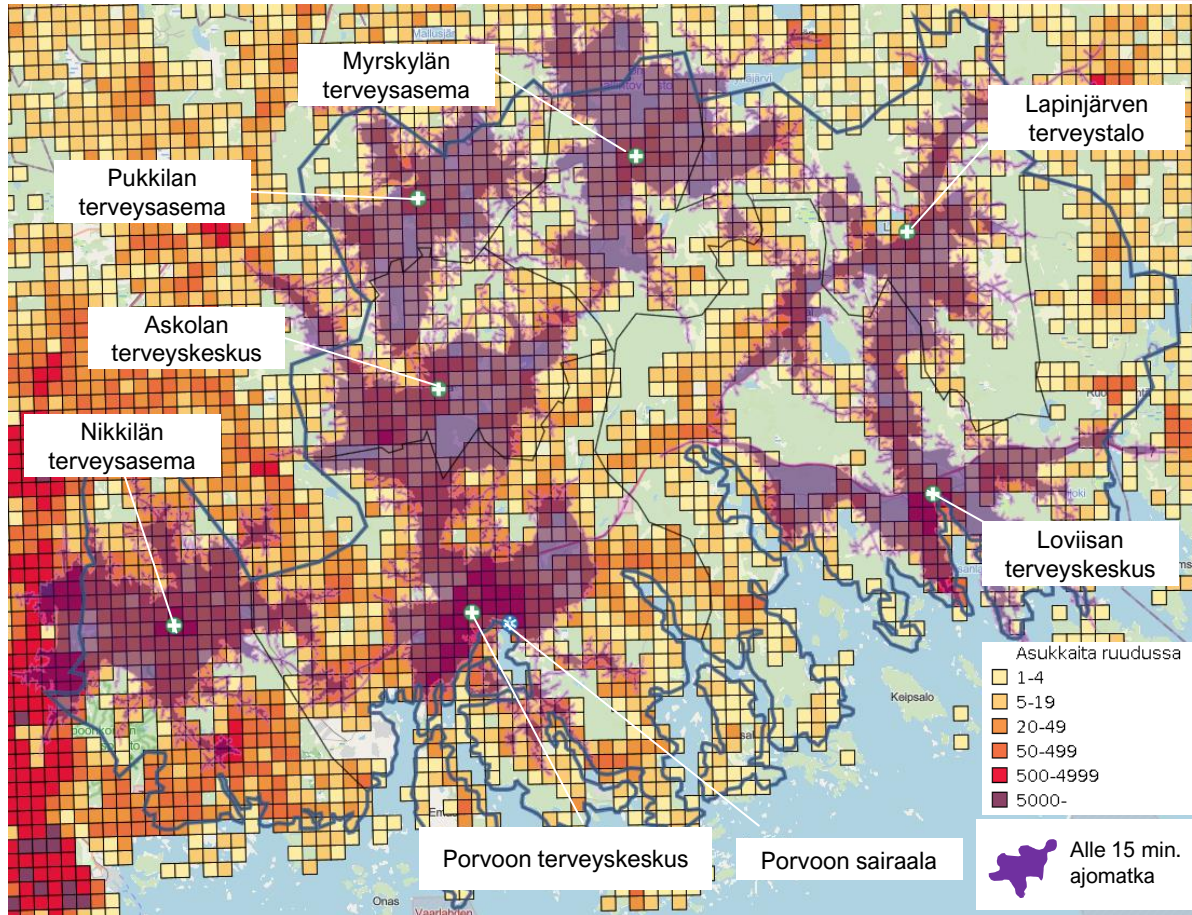
2) Lanupe-palvelut sisältää lastenneuvolat (N), lasten ja nuorten avopalvelut (A) sekä sijoitukset kodin ulkopuolelle (S)

Lähteet: Toimipaikkarekisteri (THL), Market Insight (NHG), Tilastokeskus, NHG analyysi päivitetty Itä-Uudenmaan palveluverkkoselvityksen (06/2021) pohjalta

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella toimii seitsemän terveysasemaa ja Porvoon sairaala

Itä-Uudenmaan hva:n terveyskeskusten ja sairaalan sijainnit sekä alueet, joista alle 15 min. ajomatka lähimmälle asemalle¹⁾

Indikatiivinen

Huomiot

- Nykyinen Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen terveyskeskusverkko koostuu seitsemästä terveysasemasta:
 - Askolan terveyskeskus
 - Lapinjärven terveystalo
 - Loviisan terveyskeskus
 - Nikkilän terveysasema
 - Porvoon terveyskeskus
 - Myrskylän terveysasema (aiemmin kuului PHHYKY:än)
 - Pukkilan terveysasema (aiemmin kuului PHHYKY:än)
- Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella toimii myös Porvoon sairaala
- Terveysasemien saavutettavuus autolla on **suhteellisen hyvä**
 - Erityisesti pääteiden varsilta ja suurimmilta asutuskeskuksilta asemat ovat pääosin alle 15 minuutin ajomatkan päässä
 - Selvästi heikommassa asemassa saavutettavuuden suhteen ovat kuntien reuna-alueet: saariston asukkaat, Koskenkylän (Loviisa) alueen asukkaat sekä Söderkullan terveysaseman sulun myötä myös Söderkullan asukkaat
- Alueella on **heikot julkisilla kulkuyhteydet**, mikä voi asettaa haasteita terveysasemien saavuttamiseen joillain alueilla
- Terveyspalveluiden näkökulmasta potentiaalisimmat alueet ovat niitä, mistä **terveyspalvelujen ääreen on pitkä ajomatka ja julkisten kulkuvälineiden saatavuus on heikko.**

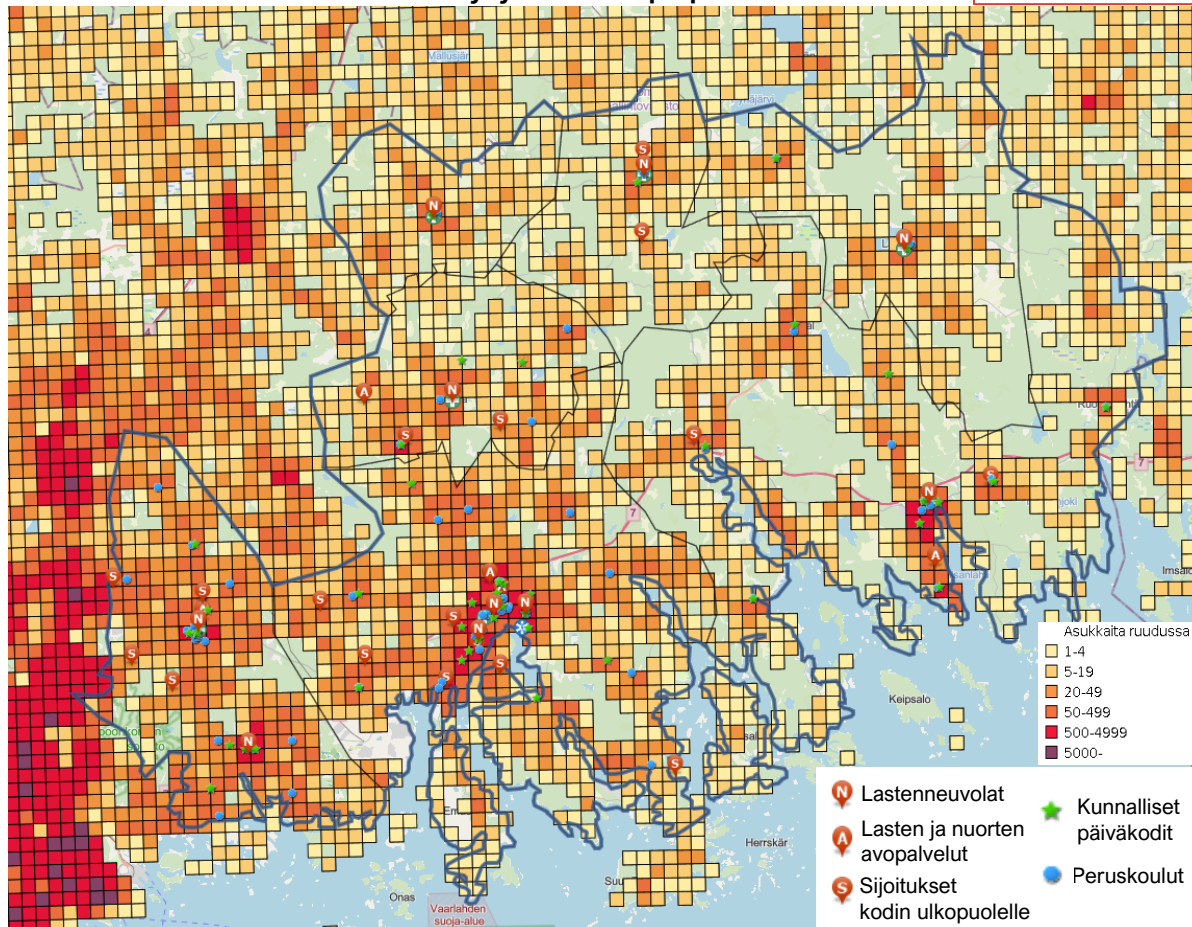
1) Paikat ja ajomatkat päivitetty Itä-Uudenmaan palveluverkkoselvityksessä 06/2021

Lähteet: Kuntien verkkosivut, haastattelut. NHG analyysi päivitetty Itä-Uudenmaan palveluverkkoselvityksen (06/2021) pohjalta

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lasten ja nuorten palveluverkosto keskittyy kuntien keskusten ympärille; reuna-alueet ja saaristo jäävät katveeseen

Yleiskuvaus Itä-Uudenmaan hva:n nykyisestä lanupe-palveluverkostosta ¹⁾

Indikatiivinen

Huomiot

- Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelta löytyy **joka kunnasta** lastenneuvola – Porvoosta ja Sipoosta useampi
- Lastenneuvolat ovat sijoittuneet kuntien **keskusten ympärille**
- Lasten ja nuorten avopalvelut ovat sijoittuneet hyvinvointialueen suurimpien kuntien ympäristöön
- Päiväkoteja ja peruskouluja löytyy suhteellisen tiheästi ympäri Itä-Uudenmaan hyvinvointialuetta
- Lasten ja nuorten palveluista **katvealueeksi jäävät kuntien reuna-alueet**: saaristo ja Loviisan läntinen sekä itäinen puoli
 - Näiltä alueilta kuitenkin löytyy päiväkodit, mikä voisi tukea neuvolapalveluiden viemistä sinne
- N. 85% kaikista lasten neuvolassa tehdyistä suoritteista kirjattiin fyysisillä vastaanotto-käynneillä vuonna 2021 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen jäsenkunnissa

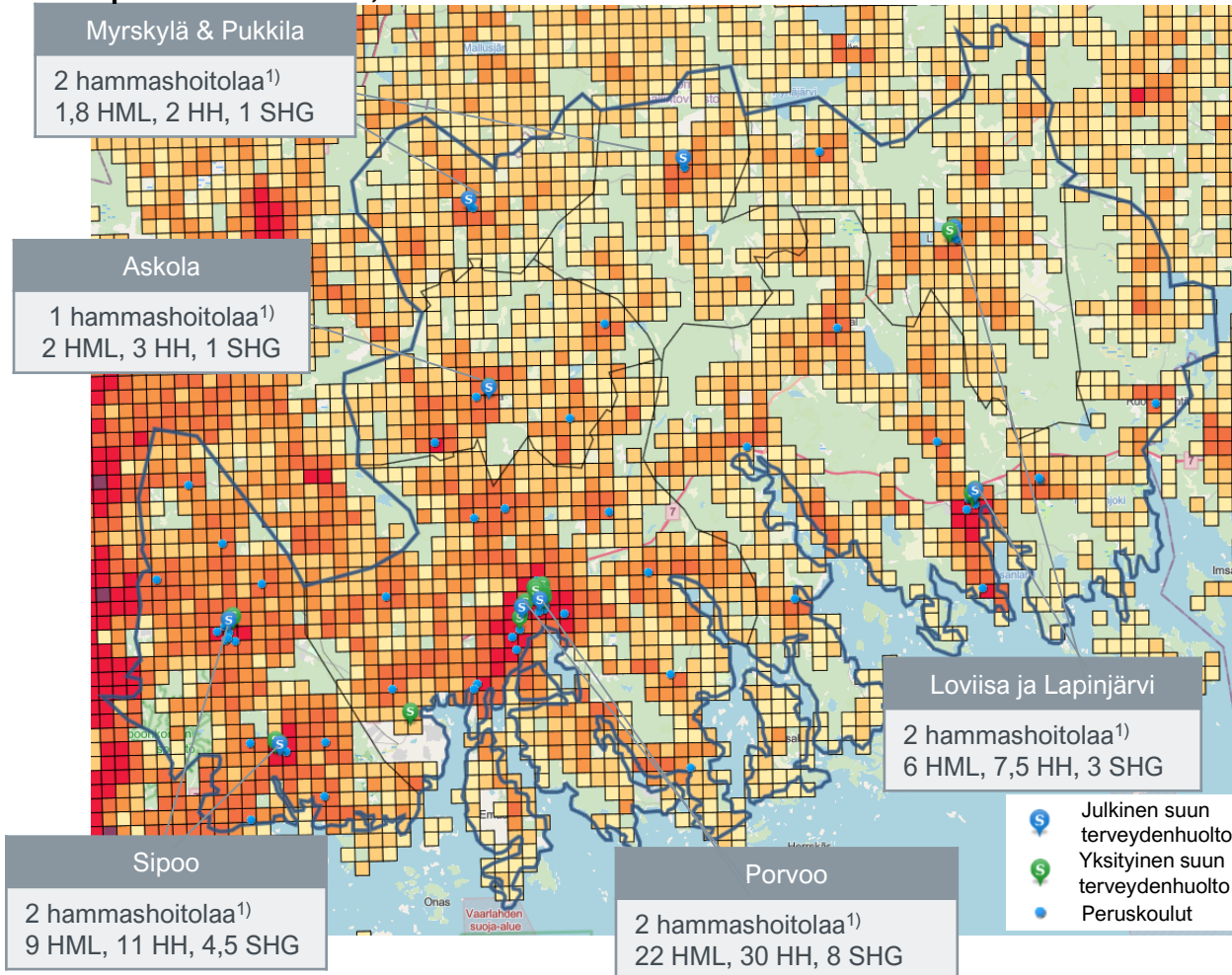
1) Paikat päivitetty Itä-Uudenmaan palveluverkkoselvityksessä 06/2021 (lastenneuvolat lisätty 12/2022)

Lähteet: Kuntien verkkosivut, Toimipaikkarekisteri (THL), Market Insight (NHG), Tilastokeskus, Logex, NHG analyysi päivitetty Itä-Uudenmaan palveluverkkoselvityksen (06/2021) pohjalta

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen suun terveydenhuollon palveluverkosto on keskittynyt Porvooseen ja Sipooseen

Yleiskuvaus Itä-Uudenmaan nykyisestä suun terveydenhuollon palveluverkostosta, tilanne marraskuu 2022

Indikatiivinen

1) Kunnallista 2) HML = hammaslääkäri, HH = hammashoitaja & SHG = suuhygienisti

Lähteet: Logex, tilastokeskus, NHG analyysi päivitetty Itä-Uudenmaan palveluverkkoselvityksen (06/2021) pohjalta

Huomiot

- Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen **joka kunnasta** löytyy hammashoitola
- Itä-uudenmaan hyvinvointialueen **läntisellä alueella on kartan mukaan hyvä saatavuus** suun terveydenhuollon palveluissa
 - Porvoossa on selkeästi suurimmat hoitolat, joissa työskentelee n. 60 suun terveydenhuollon ammattilaista, mikä on odotettavaa suurimman osan Itä-Uudenmaan hva:n väestöstä asuessa alueella
 - Sipoon alueella on myös kaksi hammashoitola, mihin alueen asukkailla on saavutettavuus
- **Itäisellä alueella taas hoitolojen verkosto on heikompi**
 - Kussakin kunnassa on yksi hoitola, missä työskentelee muutama ammattilainen
 - Tilanne näyttää palveluiden saatavuuden kannalta selkeästi heikommalta
- Koulujen verkosto kattaa sen sijaan laajemman alueen
 - Mikäli koululaisten määräaikaiset hammastarkastukset tehtäisiin kouluilla, se voisi vähentää hammashoitoloihin kohdistuvaa painetta
- Suun terveydenhuollossa suurin osa asioinneista hoidetaan **fyysisinä vastaanottokäynteinä**
 - Fyysisten vastaanottokäyntien asiakasmäärä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen jäsenkunnissa vuonna 2021 oli 28 569

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue on onnistuneesti ottanut käyttöönsä jo muutamia liikkuvia sosiaali- ja terveystalv palveluja

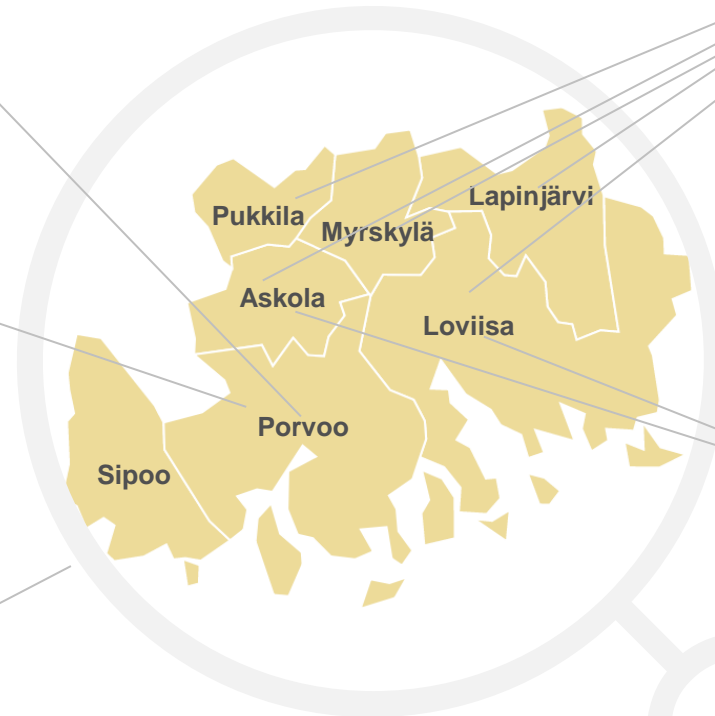
Suun terveydenhuollon pop-up yksiköt (Porvoo)

- Vuodesta 2019 alkaen
- 1., 3. ja 5.-luokkaisten määräaikaistarkastukset alakouluilla
- Jos hoidon tarvetta ilmenee, hoitoon ohjaus hammashoitolaan vanhempien kanssa
- Tavoitettavuus n. 98%¹⁾

Suuhygienistien käynnit ikääntyneiden palvelutaloissa (Porvoo)

Liisa - Liikkuva sairaala (Itä-Uusimaa)

- Toiminta alkoi 1.2.2022, Espoossa pilotoi jo aiemmin vuonna 2019
- Tekee hoidon tarpeen arviointikäyntejä ikääntyneille heidän voinnin muuttuessa äkillisesti heidän asumispalveluyksikössään/kotonaan
- Liisa sairaanhoitaja pyydetään paikalle ammattilaisen toimesta
- Vähentää päivystykseen siirtymisen tarvetta merkittävästi
- Siirtyy hva:n kustantamaksi vuonna 2021
 - Hva ostaa palvelun HUS:lta

HUSLAB:n liikkuva näyttö - suunnitelma (Lapinjärvi, Askola, Loviisa, Myrskylä, Pukkila)

- Palveluina mm. verikokeiden ja ekg:n otto
- Suunnitelmana kulkea Itäisellä alueella arkipäivinä
 - Pysähtyy päiväksi kerran viikossa Lapinjärvellä, Askolassa ja Loviisan Koskenkylässä
 - Vuoroviikoin päivän Loviisassa (ruukki tai Liljendahl)
 - Vuoroviikon päivän Myrskylässä tai Pukkilassa

Liikkuva nuorisotyö - Wauto (Loviisa & Askola)

- Aseman lapset ry:n walkers-auto eli wauto kiersi ympäri Loviisaa 4kk ajan vuoden 2022 alussa kohdaten nuoria heidän ajanviettopaikoissaan.
- Wauto on matkailuauto, joka on muunnettu nuorten kohtaamispaikaksi.
- Toimi osana Loviisan kaupungin nuorisopalveluja
- Askolassa Wauto kiersi vuoden 2021 syys-marraskuussa saaden hyvän vastaanoton.
- Walkers-autot ovat osa valtakunnallista Liikkuvan nuorisotyön verkostoa

1) NHG - STH BM -Toimintamallit ja kustannukset selvitys (Kevät 2021)

Lähteet: haastattelut, NHG - STH BM -Toimintamallit ja kustannukset selvitys (Kevät 2021), NHG analyysi

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen erityispiirteet, jotka tulisi huomioida liikkuvien palveluiden hyödyntämisen suunnittelussa

Alueen erityispiirteet

- Kielet: Ruotsinkielisten korkea osuus ja ulkomaalaisten osuus alueella
 - Vaadittavat palvelukielet: suomi, ruotsi ja englanti
- Saaristomaisuus: Osa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueesta on saaristoa – osa väestöstä joutuu liikkumaan lautan avulla päästäkseen palveluiden piiriin
- 33% väestöstä asuu maaseudulla
 - Osa väestöstä ei halua lähteä kaupunkiin asioimaan
- Heikot julkiset kulkuyhteydet

Väestön erityispiirteet

- Väestöennusteen mukaan vuosien 2021-2031 aikana väestö kasvaa 3,3% alueella
 - Väestön kasvua ajaa Porvoon (+15,7%) ja Sipoon (-2,5%) kasvu ennusteen mukaan
- Ikääntyneiden määrä kasvaa suhteellisesti eniten, mikä korostaa ikääntyneille suunnattujen palvelujen tarvetta ja merkitystä
 - Hyvinvointialueen itäisellä puolella enemmän ikääntyneitä kuin lännessä

Palveluverkoston erityispiirteet

- Terveysasemien saavutettavuus autolla on suhteellisen hyvä
 - Selvästi heikommassa asemassa saavutettavuuden suhteen ovat: saariston asukkaat, Koskenkylän (Loviisa) alueen asukkaat sekä Söderkullan terveysaseman sulun myötä myös Söderkullan asukkaat
- Lasten ja nuorten palveluista katvealueeksi jäävät kuntien reuna-alueet: saaristo ja Loviisan läntinen ja itäinen-puoli
- Suun terveydenhuollon palveluverkosto on keskittynyt Porvooseen ja Sipooseen → reunakunnissa rajattu määrä palveluita
- Mielenterveys- ja päihdepalveluita on rajatusti saatavilla Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella

Agenda

1	Johdanto	2
2	Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen erityispiirteet ja tarve liikkuville sote-palveluille	5
3	Liikkuvat sote-palvelut Suomessa	16
4	Vaihtoehdot liikkuvien sote-palvelujen hyödyntämiseksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella	34
5	Etenemissuunnitelmat vaihtoehdoille	47

Suomessa on pilotoitu ja otettu käyttöön erilaisia liikkuvia sosiaali- ja terveyspalveluita

Tulevista hyvinvointialueista erityisesti Etelä-Karjalassa on kokeiltu erilaisia liikkuvien palveluiden malleja

Selvityksessä mukana olevat liikkuvien palveluiden muodot:

Palvelu tuotetaan liikkuvassa yksikössä

- Terveyspalvelut
- Sosiaalipalvelut
- Suun terveydenhuollon palvelut

Palvelu tuotetaan asiakkaan luona

- Terveyspalvelut
- Sosiaalipalvelut
- Suun terveydenhuollon palvelut

Palvelu tuotetaan ennalta määritetyssä paikassa

- Suun terveydenhuollon palvelut
- Terveyspalvelut

Muut liikkuvat palvelut

- Sosiaalipalvelut
- Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Muita Suomessa käytössä olevia liikkuvien palveluiden muotoja:

Vakiintuneet kotiin vietävät palvelut

- Säännöllinen kotihoito
- Lapsiperheiden palvelut
- Neuvolapalvelut
- Kuntoutuspalvelut
- Sosiaalipalvelut
- Ikääntyneiden tukipalvelut

Pysyvässä ei sote-käyttöön tarkoitettussa kiinteistössä tuotetut sote-palvelut

- Hyvinvointikioskit (esim. Hyvinvointi Ankkuri Varkaudessa)

Palvelut, jotka tuotetaan sote-käyttöön tehdyssä kiinteässä toimitilassa, mutta ammatillaiset liikkuvat näiden välillä

Tämän selvityksen määritelmä liikkuvista sote-palveluista Suomessa voidaan jakaa tuotantotavan mukaan

Palvelu tuotetaan 1) liikkuvassa yksikössä 2) asiakkaan luona 3) ennalta määritetyssä paikassa

1. Palvelu tuotetaan liikkuvassa yksikössä	2. Palvelu tuotetaan asiakkaan luona	3. Palvelu tuotetaan ennalta määritetyssä paikassa	4. Muut liikkuvat palvelut
<ul style="list-style-type: none"> • Palvelu tuodaan läheemmäs asiakasta, joka pääsee kulkemaan palvelun ääreen jalan/pyörällä • Tyypillisesti liikkuva palvelu kulkee ennalta sovittua reittiä • Palvelu tapahtuu ajoneuvossa, joka on räätälöity siihen tarkoitukseen • Palvelun käyttäjän toimintakyky täytyy olla niin hyvä, että hän pääsee liikkumaan palvelun ääreen • Voidaan tarjota monia eri palveluita tai keskittyä yhteen/tiettyyn palveluun • Voi toimia joko ajanvarauksella tai ilman • Eniten käytetty perusterveydenhuollossa ja suun terveydenhuollossa 	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelu tuodaan asiakkaan kotiin tai oleskelu/asumispaikkaan • Toimii usein kiireettömissä tapauksissa • Voi toimia ensihoidon sijaisena/yhteydessä tai tulla paikalle tarvittaessa • Yleensä ei ajanvarausta (aika kuitenkin määrittänyt tuottajan lähtökohdasta käsin ja asiakkaalla vähän vapautta vaikuttaa) • Palvelun käyttäjät usein henkilöitä, joiden toimintakyky on jo alentunut • Asiakkaina erityisesti ikääntyneet tai henkilöt, joilla on liikkumisrajoitteita 	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelu tuodaan asiakkaiden luo ennalta määritettyyn paikkaan, kuten koulu, varhaiskasvatus tai työpaikka – tila ei kuitenkaan ole alun perin sote-käyttöön tarkoitettu eikä renkaiden päällä oleva • Voi tuomia <i>pop-up yksikkönä</i> • Tarvittavat välineet liikkuvat: ne kuljetetaan paikalle itse joko ajoneuvon kanssa (yleisempi) tai tilataan paikalle kuljetuspalvelun avulla • Tarvittava välineistö voi olla kannettava tai raskaampaa kuljetusta vaativa laiteyksikkö • Kulkee ennalta määritettyä reittiä • Voi toimia joko ajanvarauksella tai ilman 	<ul style="list-style-type: none"> • Jalkautuva tai etsivä työ, missä asiakkaiden kohtaamiselle ei ole ennalta määrättyä paikkaa
<p>Esimerkkejä Suomesta</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Mallu-auto (Eksote) ➢ Malla-auto (Eksote) ➢ ReissuEllu (Essote) ➢ Rokotebussi/Punkkibussi (Useita alueita) ➢ Hyvinvointi- ja terveysauto Onni (Kemi) ➢ Liikkuva silmätutkimusyksikkö Silmo (Pohjois-Pohjanmaa) ➢ Suupirssi – liikkuva hammaslääkäri (Pohjois-Savo) ➢ Linkku/älybussi (Päijät-Häme) 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Combilanssi (Porin seutu) ➢ Kotipäivystys (Keski-Suomi) ➢ ArVi – liikkuva arviointihoitaja (Kymsote) ➢ Liikkuva Sairaala – Liisa (Espoo & Itä-Uusimaa) ➢ Liikkuva toiminta MiePässä (Eksote) ➢ Taho-Auto (Eksote) ➢ Lääkärivene (Turun & Ahvenanmaan saaristo) ➢ Lääkärihelikopterit (Useita alueita) ➢ Mörkö-Annikki – Monitoimiambulanssi (Miehikkälä & Vironlahti) 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Suun terveydenhuollon pop-up hammashoitolat (Useita alueita) ➢ Pop-up rokotuspisteet (Useita alueita) ➢ Varhaiskasvatuksen ja neuvolan yhteistyö (Keski-Pohjanmaa) ➢ Neuvola päiväkodissa-malli (Helsinki) 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Etsivä nuorisotyö (Useita alueita) ➢ Kohdennettu nuorisotyö (Itä-Uusimaa) ➢ Etsivä päihdetyö (Useita alueita)

Rajaukset, jotka eivät sisälly:

- 1) Jo vakiintuneet suunnitelmalliset/säännölliset mallit liikkuvissa palveluissa, kuten *säännöllinen kotihoito ja lapsiperheiden kotipalvelut*
- 2) Täysin digitaaliset palvelut – digipalveluita voidaan kuitenkin hyödyntää myös liikkuvissa palveluissa
- 3) Palvelut, jotka tuotetaan sote-käyttöön tehdyssä kiinteässä toimitilassa, vaikka ammattilaiset liikkuisivat näiden välillä

Tausta: Tyypillisesti liikkuva yksikkö toimii palvelupaikkana, jossa lähialueiden asiakkaat jalkautuvat palvelun ääreen

Voi toimia myös tukikohtana ammattilaisten jalkautumiselle tai näitä kahta yhdistelevänä hybridimallina

Lähialueen asiakkaat jalkautuvat

- **Tavallisin malli**, kun palvelu tuotetaan liikkuvassa yksikössä
- Tässä mallissa liikkuva yksikkö liikkuu lähemmäksi asiakkaita ja asiakkaat pääsevät helpommin liikkumaan palvelun ääreen
- Tällä toimintatavalla usein korvataan kiinteätä palvelupistetoimintaa
- Käytetään monipuolisesti sekä terveys- että sosiaalipalveluissa

Ammattilaiset jalkautuvat

- Liikkuva yksikkö voi toimia myös ns. *satelliittiyksikkönä*
- Tässä mallissa ammattilaiset liikkuisivat liikkuvan yksikön mukana: ajoneuvo kuljettaisi ammattilaiset alueelle, mihin he jalkautuisivat, ja samalla se toimisi heidän tukikohtanaan valitun ajan
- Voisi toimia ainakin seuraavissa palveluissa: etsivä päihdetyö, etsivä nuorisotyö ja jalkautuva aikuissosiaalityö

Hybridimalli

- Liikkuva yksikkö voi toimia myös ns. *hybridimallina* yhdistäen sekä tavallisinta mallia että satelliittiyksikköä
- Tässä mallissa osa ammattilaisista työskentelisi liikkuvassa ajoneuvossa ja osa ammattilaisista jalkautuisi alueelle, mihin yksikkö on pysäköity
- Tämä vaihtoehto mahdollistaisi monipuolisen palveluvalikoiman
- Jalkautuvat ammattilaiset voisivat myös ohjata asiakkaita alueella olevaan liikkuvaan yksikköön

Liikkuvassa yksikössä tuotetuissa palveluissa yhdenvertainen saavutettavuus paranee sekä asukkaiden että alueen kohdalla

1. Palvelut tuotetaan liikkuvassa yksikössä

	Kuvaus	Esimerkit	Keskeisimpiä hyötyjä ja haasteita	Huomioitavia asioita
Moneen palveluun keskittynyt	<ul style="list-style-type: none"> • Toimii yleensä yhdellä alueella, mutta tarjoaa monipuolisen palveluvalikoiman • Pystyy palvelemaan asiakasta kokonaisvaltaisemmin • Voi toimia vuosikellon mukaan tarjoten eri toimintoja eri aikana • Toimii joko ajanvarauksella tai ilman 	<ul style="list-style-type: none"> • Mallu-auto • ReissuEllu • Hyvinvointi ja terveysauto Onni • Linkku/ älybussi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Palveluiden yhdenvertaisen saavutettavuuden parantuminen ✓ Monen eri palvelun saaminen samasta paikasta ✓ Asiakaskokemuksen parantuminen ✓ Ikääntyneiden kotona selviytymisen tukeminen ✓ Mahdollisten säästöjen syntyminen (mikäli kiinteitä toimitiloja lopetetaan) ✓ Mahdollisesti paineen vähentyminen erikoissairaanhoidossa ✗ Tietoliikenneyhteyksien katkaileminen ja mahdolliset ongelmat potilastojärjestelmän toimimisessa ✗ Haasteet henkilökunnan työergonomiassa ✗ Ainoastaan rajattujen toimenpiteiden toteuttaminen ✗ Vaatii ammattilaiselta halua itsenäiseen työskentelyyn ✗ Vaatii kuljettajan tai ammattilaisen riittävällä ajo-oikeudella 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Miten toteutetaan henkilöstön resursointi: onko liikkuvan yksikön mukana kiinteä henkilöstö vai toteutaanko työn kiertoa? ➤ Miten varmistetaan liikkuvan yksikön henkilöstön tarkoituksenmukainen ajankäyttö ja minimoidaan hukka-aika? ➤ Miten saadaan riittävän kokenutta henkilöstöä mukaan tasalaatuisen palvelun tarjoamiseksi? ➤ Miten järjestetään liikkuvan yksikön kuljettaminen: onko erillinen kuljettaja vai vaaditaanko henkilöstöltä riittävä ajo-oikeus? ➤ Miten toimitaan liikkuvan yksikön hajotessa tai vaatiessa huoltoa? ➤ Missä ajoneuvoa säilytetään? ➤ Miten maksimoidaan liikkuvan yksikön moninaisuus ja käytettävyys? ➤ Miten ajanvarausta käytetään osana mallia?
Tiettyyn palveluun keskittynyt	<ul style="list-style-type: none"> • Voi toimia usealla tai vain yhdellä alueella • Tarjoaa tyypillisesti rajattuja palveluita kuten laboratorion palvelut tai suun terveydenhuollon palvelut • Toimii joko ajanvarauksella tai ilman 	<ul style="list-style-type: none"> • Malla-auto • Punkkibussi • Rokotebussi • Silmo • Liisu • Suupirssi • Dentson - liikkuva yksikkö 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Palveluiden yhdenvertaisen saavutettavuuden parantuminen ✓ Palvelun tai seulonnan kattavuuden parantuminen ✗ Tietoliikenneyhteyksien katkaileminen ja mahdolliset ongelmat potilastojärjestelmän toimimisessa ✗ Haasteet henkilökunnan työergonomiassa ✗ Ainoastaan rajattujen toimenpiteiden toteuttaminen ✗ Vaatii ammattilaiselta halua itsenäiseen työskentelyyn ✗ Vaatii kuljettajan tai ammattilaisen riittävällä ajo-oikeudella 	

Palveluiden tuottaminen liikkuvassa yksikössä parantaa palveluiden saavutettavuutta ja erityisesti heikommassa asemassa olevia pystytään saavuttamaan paremmin. Säästöjä syntyy, mikäli kiinteitä toimitiloja voidaan samalla lopettaa, muuten liikkuva palvelu ei ole varsinaisesti säästötoimi. Mallin suurimmat haasteet liittyvät etäyhteyksien kanssa toimimiseen, henkilöstön motivointiin, työergonomiaan ja vaativampaan työnkuvaan.

Tausta: Esimerkkejä palvelun tuottamisesta liikkuvassa yksikössä (1/3)

Palvelu	Paikka	Toimijat	Rahoitus	Kohde-ryhmä	Sektori ¹⁾	Liikkumis-muoto	Käyttöön-otto	Yhä käytössä?	Kuvaus
Mallu-auto	Eksote – Etelä-Karjala	Eksote	Julkinen	Marevan-lääkitystä käyttävät suurin ryhmä, muuten ei määritelty	PTH STH	Paketti-auto, C-ajokortin omaava sairaanhoitaja	2013	Kyllä	Mallu-auto on monipalveluauto, joka tuo palvelut asukkaiden lähelle taajamissa ja haja-asutusalueilla. Mallussa toimii maksuton sairaanhoitajan vastaanotto. Lisäksi sieltä löytyvät laboratoriopalvelut sekä suun terveydenhuollon ennaltaehkäiseviä palveluita. Esimerkkinä palveluista ovat pitkäaikaissairauksien seurantakäynnit, suunnitellut INR-verikokeet, injektioiden pistäminen, tikkien poistot sekä korvahuuhtelut. Lääkäriä voidaan konsultoida tarvittaessa etäyhteydellä tai puhelimitse. Mahdollista myös käyttää digikameraa ihomuutosten kuvaamiseen. Mallu-auto toimii suun terveydenhuollossa ja kiertää kouluja (3 pv/vko) sekä toimii perusterveydenhuollossa (2 pv/vko).
Reissu-Elu	Essote	Etelä-Savon Koulutus Oy, Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä, Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy	Julkinen	Nuoret	PTH HYTE	Paketti-auto, Kuljettajina Esedun logistiikka opiskelijat	2019	Kyllä	ReissuElu on terveyttä ja hyvinvointia edistävä pyörillä liikkuva oppimisympäristö. Autosta löytyy sairaanhoitajan vastaanottoon tarvittavat välineet. Hankkeessa kehitetään myös uudenlainen toteutustapa työskennellä yhteistyössä oppilaitoksen, ESSOTEn, järjestöjen sekä yritysten kanssa hyvinvointipalvelujen kehittäjänä.

1) PTH= perusterveydenhuolto, STH = suun terveydenhuolto, HYTE = hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, SOS = sosiaalihuolto ja ESH = erikoissairaanhoito

Lähteet: NHG analyysi

Tausta: Esimerkkejä palvelun tuottamisesta liikkuvassa yksikössä (2/3)

Palvelu	Paikka	Toimijat	Rahoitus	Kohde-ryhmä	Sektori	Liikkumis-muoto	Käyttöön-otto	Yhä käytössä?	Kuvaus
Hyvinvointi ja terveys-auto Onni	Kemi	Lapin ammatti-korkeakoulu & Kemin kaupunki	Julkinen	Ei määritelty	PTH SOS	Paketti- auto	2013	Kyllä	Hyvinvointi ja terveysauto ONNI:ssa voi tarkistuttaa verensokerin, hemoglobiinin, kolesterolin, verenpaineen ja käden puristusvoiman sekä saada niihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Mittausten suorittamisesta vastaavat Lapin ammattikorkeakoulun Hyvinvointipysäkin opiskelijat yhdessä opettajien kanssa. Onni toimii oppimis-ympäristönä hoitotyön, sosiaalialan ja vanhustyön opiskelijoille.
Palvelubussi Linkku /moni-toimi-auto	Päijät-Häme	Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä, Lahden ammatti korkeakoulu ja koulutuskeskus Salpaus	Ei tiedossa	Pääasialli- -set käyttäjät ovat ikäntyne- et, muuten ei määritelty	STH PTH HYTE	Bussi, sairaan- hoitaja ajaa Linkkua	2013	Ei	Linkku on älybussi, joka tarjoaa erilaisia kuntapalveluita. Palveluihin kuuluu terveydenhoito (3pv/vko) ja suun terveydenhoito (2pv /vko) - erityisesti vanhusten ja koululaisten suuhygienistipalvelut. Linkussa voi rokottaa, testata verenpaine ja mittauttaa verensokeri sekä ottaa kolesterolikoe. Sairaanhoitaja ohjaa Linkussa toimivia opiskelijoita, joille bussi on tarjonnut oivan harjoittelupaikan moniammatillisessa ympäristössä. Linkkuun pääsee sisään esteettömästi pyörätuolilla ja rollaattorilla. Linkku on turvannut ikääntyneiden sosiaali- ja terveysalan sekä ennalta ehkäiseviä hyvinvointipalveluita harvaan asutulla alueella. Myöhemmin Linkun palveluihin tulivat mukaan lapsi- ja perhepalvelut sekä teema-kuukaudet. Toiminta on lakannut keväällä 2020 - Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä luopui Linkusta, kun toimijoiden kanssa sovittu viiden vuoden toiminta-aika älybussihankkeen jälkeen oli päättynyt.

Tausta: Esimerkkejä palvelun tuottamisesta liikkuvassa yksikössä (3/4)

Palvelu	Paikka	Toimijat	Rahoitus	Kohde-ryhmä	Sektori	Liikkumis-muoto	Käyttöön-otto	Yhä käytössä?	Kuvaus
Malla-auto	Etelä-Karjala	HUS Diagnostiikka-keskus	Julkinen	Ei määritelty	PTH	Paketti-auto	Ei tiedossa	Kyllä	Malla-auto on liikkuva näytteenottopalvelu, joka toimii puhelinajanvarauksella. Palveluina ovat tavanomaiset laboratoriopalvelut kuten verikokeet, sydänfilmit, bakteerinäytteet, sieninäytteet, virtsanäytteiden vastaanotto sekä näytepurkkien haku ja käytön ohjaus. Siellä ei ole mahdollisuutta ottaa pikatestejä.
Rokotebussi	Pääkaupunkiseutu	Suomen rokotepalvelu Oy	Yksityinen	Ei määritelty	PTH	Bussi	Ei tiedossa	Kyllä	Rokotepalvelun rokotebussi tarjoaa erilaisia rokotteita. Rokotebusseissa on syksyisin mukana influenssarokotteita, TBE-rokotetta (ns. punkkirokote) sekä pneumokokkirokotetta, A+B-hepatiittirokotetta sekä muita rokotteita tilauksesta. Rokotebussi ei toimi toimitalviaikaan. Ajanvarausta ei tarvita.
Punkki-bussi	Uusimaa, Varsinais-Suomi, Pirkanmaa	Pihlajalinna (ent. Saaristolääkärit Oy)	Yksityinen	Ei määritelty	PTH	Matkailu-auto	2006 (Saaristolääkärit Oy)	Kyllä	Pihlajalinnan punkki-bussi tarjoaa ensisijaisesti punkkirokotteita ja opastaa punkkien välittämien tautien suojautumisessa. Punkkirokotteiden lisäksi tarjolla on myös muita rokotteita, kuten jäykkäkouristusrokote, influenssarokote ja erilaisia rokotuksia matkustamista varten.
Silmo – liikkuva silmätutkimus yksikkö	Pohjois-Pohjanmaa	Oulun yliopistollinen sairaala	Julkinen	Diabetesta ja glaukoomaa sairastavat potilaat	PTH	Asuntovauunun kokonainen vaunu	2006	Ei tiedossa	Silmo on liikkuva silmäpoliklinikka, jossa työskentelee valokuvaaja-hoitaja-työpari, joka tekee silmänpohjakuvauksia, kuvien analysointia, näkökenttätutkimuksia ja silmänpaineenmittauksia. Vaunuun mahtuu työparin lisäksi 1-4 asiakasta. Silmo kiertää alueen kunnat kerran vuodessa. Diabeteksen retinopatian seulonnan kattavuus on ollut yli 90%. Silmon viiden toimintavuoden jälkeen näkövammautumisen olivat vähentyneet lähes 90%, mikä vähentää painetta erikoissairaanhoidossa. Silmo toimii vaunussa, jonka veto-autona voi käyttää maastoautoa tai kuorma-autoa.

Tausta: Esimerkkejä palvelun tuottamisesta liikkuvassa yksikössä (4/4)

Palvelu	Paikka	Toimijat	Rahoitus	Kohde-ryhmä	Sektorit	Liikkumis-muoto	Käyttöön-otto	Yhä käytössä?	Kuvaus
Liisu - Liikkuva suunhoito-yksikkö	Helsinki	Helsingin kaupunki	Julkinen	Lapset ja nuoret	STH	Pikkurekka	2009	Ei tiedossa	Liikkuva suunhoitoyksikkö ”Liisu” on pikkurekan konttiin rakennettu hammashoitola, jossa annetaan terveystarkastuksia, painottaen ennaltaehkäisevää hammashuoltoa. Liisu kiertää kaukana hammashoitoloista olevia Helsingin kouluja. Koulujen loma-aikoina Liisu liikkuu mm. leikkipuistoissa. Liisu kulkee ennalta laaditun suunnitelman mukaan ja siellä tarjotaan samoja palveluja kuin kaupungin hammashoitoloissa, mutta sinne ei voi varata aikoja. Liisun tavoitteena on tavoittaa ne väestöryhmät, jotka ovat suuren hoidon tarpeessa, mutta eivät hakeudu hoitoon.
Suupirssi	Pohjois-Savo	Savonia ammattikorkeakoulu	Julkinen	Ei määritelty	STH	Paketti-auto – henkilöauton ajokortin omaava voi kuljettaa	2011	Kyllä	Suupirssi on pakettiautossa oleva hammashoitoyksikkö, joka kiertää ympäri savoa. Suupirssin mukana on Savonia-ammattikorkeakoulun suuhygienistiopiskelijoita ja heidän ohjaajat sekä hammaslääkäriopiskelijoita. Suupirssit kiertävät tilattaessa palvelukeskuksia, kouluja, päiväkoteja ja työpaikkoja. Suupirssi ottaa sähköä kiinteistöistä. Suupirssiä vuokrataan ulkopuolelle joko pelkästään hammashoitoyksikkönä tai suun terveydenhuollon ammattilaisten kanssa.
Dentson-liikkuva yksikkö	Lieto	Dentson Oy	Yksityinen	Ei määritelty	STH	Perävaunu, jota voi siirtää BE-ajokortilla okalla.	2021	Kyllä	Dentson vuokraa tällä hetkellä liikkuvaa suunhoidon yksikköä. Se on toteutettu talovaunu ratkaisuna, mihin on rampin avulla esteetön kulku. Hoitoyksikössä on odotushuone ja hoituhuone. Hoituhuoneesta löytyy modernit tietotekniset välineet. Vuodesta 2023 alkaen, yksikköä voidaan vuokrata myös hoitohenkilökunnan kanssa (lääkärit, suuhygienistit ja hoitajat). Dentson ja Espoon kaupunki toteuttivat liikkuvan hammashoidon pilotin, mihin eri sidosryhmät olivat tyytyväisiä. Aikoo laajentaa myös muihin terveydenhuollon liikkuviin yksikköihin.

Asiakkaan luona tuotetuissa palveluissa saadaan nopeammin kokonaisvaltaisempi kuva asiakkaan tilanteesta

2. Palvelut tuotetaan asiakkaan luona

	Kuvaus	Esimerkit	Keskeisimpiä hyötyjä ja haasteita	Huomioitavia asioita
Ensihoidon sijaan tai kanssa asiakkaan luo menevä	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelu tuodaan asiakkaan kotiin, oleskelu- tai asumispaikkaan • Ei ajanvarausmahdollisuutta - palvelun aika määrittynyt usein tuottajan lähtökohdista käsin, asiakkaalla vähän vapautta vaikuttaa • Toimii usein kiireettömissä tapauksissa (pl. lääkärihelikopterit ja -veneet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Combilanssi • Kotipäivystys • ArVi-hoitaja • Liisa – liikkuva sairaala • Lääkärihelikopterit • Lääkärivene • Monitoimiambulanssi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Päivystyskäyntien määrän vähentyminen ✓ Voidaan tavoittaa henkilöitä, jotka eivät vielä palveluiden piirissä ✓ Mahdollisesti iäkkäiden sairaalakäyntien tarpeen vähentyminen ja samalla sieltä saaduilta infektioilta välttyminen (erityisen tärkeä muistisairaille) ✓ Palveluyksiköiden hoitajien/omaishoitajien työajan säästyminen ✓ Mahdollisuus tilanteen kokonaisvaltaisempaan tarkasteluun ✓ Asia pystytään parhaassa tapauksessa hoitamaan kerralla ✓ Hoito pystytään aloittamaan nopeasti ✓ Resurssien parempi kohdentuminen, ei ns. hukka kontakteja ✗ Aikaa menee enemmän per hälytys kuin ensihoidolla ✗ Tietoliikenneyhteyksien mahdollinen toimimattomuus ✗ Lääkärin konsultointi onnistuu vain etäyhteydellä ✗ Työn itsenäisyyden ja vastuullisuuden kasvaminen 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Miten varmistetaan toimiva yhteistyö ja tiedonkulku eri toimijoiden, kuten liikkuvan yksikön ja hätäkeskuksen, välillä? ➤ Miten varmistetaan edellytykset jatkohoidon järjestämiseen? Edellyttää erityisesti yhteistyötä terveyskeskusten ja erikoissairaanhoidon näkökulmasta ➤ Miten määritellään palvelun saatavuus? Toimiiko iltaisin ja viikonloppuisin? ➤ Miten järjestetään henkilöstön resursointi? ➤ Miten järjestetään tietojärjestelmien toimivuus tien päällä? ➤ Miten varmistetaan henkilöstön työturvallisuus?
Tarvittaessa asiakkaan luo menevä	<ul style="list-style-type: none"> • Tuodaan palvelu asiakkaan luo, jos asiakasta ei pystytä tavoittamaan • Jo palveluiden piirissä oleville asiakkaille ¹⁾ • Voi olla osa palvelua tai oma palvelunsa • Erityisesti syrjäytymisvaarassa oleville 	<ul style="list-style-type: none"> • Taho-auto • Liikkuva toiminta miepäpalveluissa • Mielenterveys- ja päihdepalvelujen liikkuva tiimi • Pop-up hammashoito 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tavoitetaan asiakas, jota olisi muuten hankala saada palveluiden piiriin esim. toimintakyvyn rajoitteiden johdosta ✓ Pystytään tarkastelemaan kokonaisvaltaisesti tilannetta asiakkaalle tutussa ympäristössä ✓ Voidaan ennaltaehkäistä raskaampien palveluiden tarvetta ✗ Ei suoraan kustannustehokasta, kun palveluaan yksi kerrallaan ✗ Hyödyt voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä ✗ Työn itsenäisyyden ja vastuullisuuden kasvaminen ✗ Turvallisuuteen liittyvien haasteiden riskien kasvaminen 	

Asiakkaan luona tuotetuilla palveluilla saadaan kokonaisvaltaisempi kuva asiakkaan tilanteesta ja tarvittaessa hoito pystytään aloittamaan nopeammin, vaikka aikaa meneekin enemmän yhteen käyntiin kuin ensihoidolla. Liikkuvan päivystyksen selkeänä hyötynä on päivystyskäyntien määrän vähentymien ja palveluyksiköiden hoitajien/omaishoitajien työajan säästyminen, mikä vapauttaa resursseja muuhun käyttöön.

1) Etsivä nuorisotyö on tässä projektissa luokiteltu kategoriaan 4. Muut liikkuvat palvelut (kts. dia 9)

Lähteet: haastattelu, NHG analyysi

Tausta: Esimerkkejä palvelun tuottamisesta asiakkaan luona (1/4)

Palvelu	Paikka	Toimijat	Rahoitus	Kohde-ryhmä	Sektori	Liikkumis-muoto	Käyttöön-otto	Yhä käytössä?	Kuvaus
Combilanssi	Porin seutu	Porin perusturvan, Satasairaalan ja Satakunnan pelastuslaitos	Julkinen	lääkkäät – erityisesti laitosten ja kotihoidon asiakkaat	PTH ESH	Paketti- auto - ambulans- siajoneuv- o	2021	Kyllä	Combilanssi tarkoittaa toimintamallia, jossa yhdistyvät koti- ja laitoshoidon geriatrinen osaaminen sekä hoitotasoinen ensihoito. Työparina on ensihoitaja ja geriatrisesti orientoitunut sairaanhoitaja. Combilanssi ei juuri eroa välineiltään tavallisesta ambulanssista, mutta ensihoitoyksiköstä poiketen voidaan ottaa laskimoverinäytteitä sekä videoyhteys lääkärin ja potilaan välillä. Toimii päivittäin klo 8-21. Tavoitteena on hoitaa hätäkeskukseen soittavia (kiireetöntä hoitoa tarvitsevia) ikäihmisiä kotona ilman, että heitä lähdetään kuljettamaan päivystykseen. Pilottiaikana combilanssilla on ollut 4 - 5 tehtävää päivittäin ja yli 50% pystyttiin hoitamaan ilman potilaan kuljettamista jatkohoitoon Combilanssin palvelumallista on saatu vakuuttavia kokemuksia, niin että siitä on tullut osa Satakunnan ensihoidonpalvelutasoa vuodesta 2021 alkaen.
ArVi- hoitaja	Kym- sote	Kymenlaakson sosiaali- ja terveys- palvelujen kuntayhtymä	Julkinen	Asumis- palvelut, kehitys- vamma- yksikön ja koti- hoidon asiakkaat	PTH ESH	Henkilö- auto	2020	Kyllä	ArVi on Kotisairaalan yhteydessä toimiva liikkuva arviointihoitaja eli yhden hengen arviointiyksikkö, joka lähtee tarvittaessa arvioimaan sairastuneen tai huonokuntoisen asumispalvelun tai kotihoidon asiakkaan tai kehitysvammayksikössä olevan asiakkaan tilanteen. ArVi-hoitaja on arviointiin koulutettu sairaan- tai ensihoitaja, joka voi ohjeistaa hoitajaa potilaanhoidosta myös puhelimitse. Ennen yhteydenottoa täytetään ArVi-palvelun ÄYLT-lomake. Ensisijaisesti palvelut, joilla vältetään turhia päivystyskäyntejä.

Tausta: Esimerkkejä palvelun tuottamisesta asiakkaan luona (2/4)

Palvelu	Paikka	Toimijat	Rahoi- tus	Kohde- ryhmä	Sektori	Liikkumis- muoto	Käyttöön- otto	Yhä käytössä?	Kuvaus
Liisa – Liikkuva sairaala	Espoo	Espoon sosiaali- ja terveystoimi ja HUS yhteistyö	Julkinen	Ikääntyneet, erityisesti asumispal- velu- yksiköt ja kotihoito	PTH ESH	Ei määritelty	2019	Kyllä	Liisa on liikkuva sairaala, jossa työskentelee sairaanhoitajia, jotka tekevät päivystyksellisiä hoidon tarpeen arviointikäyntejä potilaiden kodeissa, etenkin asumispalveluyksiköissä, tarkoituksena välttää siirroilta päivystykseen. Liisan mukana on tutkimuslaitteita, pikadiagnostiikkavälineitä ja lääkkeitä. Lääkärin konsultointi tarvittaessa etäyhteyden kautta uuden teknologian avulla. Liisan sairaanhoitaja pyydetään paikalle ammattilaisen toimesta. Myös mahdollinen jatkohoito pyritään toteuttamaan asumispalveluyksikössä. N. 2000 potilasta käyttänyt Liisaa puolessa vuodessa. Toimii vuorokauden ympäri. Laajennettu Itä-Uudellemaalle 2022.
Koti- päivys- tys osana kukoista vaa koti- hoitoa	Keski- Suomi	Sosiaali- ja terveysministe- riö (Hanke)	Julkinen	Ikäänty- neet	PTH ESH	Ei määritelty	2018	Kyllä	Kotipäivystys-toimintamalli tuo kotihoidon asiakkaan kotiin sairaanhoidollista osaamista vuorokauden ajasta riippumatta. Keski-Suomen kunnissa toimintamallia on toistaiseksi toteutettu ensihoidon toteuttamana tukipalveluna kotihoidon asiakkaille ja kuntalaisille. Tämän vuoksi Keski-Suomessa on kehitetty toimintamalli, jossa kotipäivystystä toteuttaa siihen varta vasten varattu yhden hengen yksikkö. Se kummalla tavalla kotipäivystystä toteutetaan (ensihoidon vai siihen varatun yhden hengen yksikön kautta), riippuu alueen väestön tiheydestä ja muista tekijöistä.

Tausta: Esimerkkejä palvelun tuottamisesta asiakkaan luona (3/4)

Palvelu	Paikka	Toimijat	Rahoitus	Kohde-ryhmä	Sektori	Liikkumis-muoto	Käyttöön-otto	Yhä käytössä?	Kuvaus
Lääkäri-helikopterit	Useita alueita	FinnHEMS	Julkinen	Korkean riskin tehtävät	ESH	Helikopteri	2020 (valtion omistukseen)	Kyllä	Yleisimmin lääkärihelikopteria tarvitaan hätäkeskushälytyksissä, kun potilas on vaikea kulkuisessa maastossa tai tarvitsee todella nopeaa hoitoa. Usein kyseessä on joku peruselintoimintojen häiriö, kuten tajuttomuus, elottomuus, hengitysvaikeus tai jonkinlainen onnettomuus.
Lääkäri-vene	Turun ja Ahvenanmaan saaristo	Saaristolääkärit Oy	Yksityinen	Saariston asukkaat	PTH ESH	Vene	2003	Kyllä	Saariston liikkuvien palveluiden lääkäri-venepalvelun toimintaperiaatteena on, että potilas tutkitaan ja hoidetaan saaristossa paikan päällä. Lääkäri-venepalvelu järjestää kotikäyntien lisäksi Drive-in vastaanottoja, joissa lääkärin vastaanotolle pääsee isoimmissa vierasvenesatamissa ilman ajanvarausta. Varusteisiin kuuluu monipuolinen poliklinikkatasoinen toimenpidevälineistö, pikadiagnostinen laboratorio sekä erittäin laaja lääke- ja tukivälinevarasto.
Mörkö-Annikki – monitoimiambulanssi	Miehikkälän ja Vironlahden alue	Kymenlaakson pelastuslaitos	Julkinen	Ei määritelty	ESH	Paketti-auto-ambulanssi	2019	Kyllä	Monitoimiambulanssi on ambulanssin ja paloauton yhdistelmä, jota käytetään erityisesti harvaan asutulla maaseudulla. Ajoneuvo on vähän normaalia ambulanssia suurempi ja sinne on pakattu hoito- ja pelastusalan tavaroita sekä mm. moottorisaha ja drone. Monitoimiambulanssi työskentelee ensihoitajia, jotka ovat myös opetelleet palomiehen tehtäviä. Vuonna 2019, sillä oli noin 1000 ensihoidon tehtävää ja 150 pelastustoimen hälytystä.

Tausta: Esimerkkejä palvelun tuottamisesta asiakkaan luona (4/4)

Palvelu	Paikka	Toimijat	Rahoitus	Kohde-ryhmä	Sektori	Liikkumis-muoto	Käyttöön-otto	Yhä käytössä?	Kuvaus
Taho-auto	Etelä-Karjala	Eksote	Julkinen	Nuoret	SOS	Ei määritelty	2018	Ei	Taho-auto toimintamallilla tarkoitetaan työskentelytapaa, jossa koulukieltäytyjille tarjotaan liikkuvaa palvelua, jonka avulla tuodaan sekä koulu että hoidollinen tuki kotiovelle. Tavoitteena on saada koulupudokkaat hoitoon mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Suunnattu erityisesti yläkouluikäisille nuorille ja syrjäytymisvaarassa oleville. Intensiivinen tiivis hoitajakso kestää 1-2 kuukautta. Täydentää palveluvalikkoa. Toimi pilottina 2008
Liikkuva toiminta mielen-terveys- ja päihde- palveluis sa	Eksote	Eksote	Julkinen	Yli 18- vuotiaat	MiePä	Ei määritelty	Ei tiedossa	Kyllä	Liikkuva toiminta mielen-terveys- ja päihde- palveluissa tarjoaa hoitoa ja kuntoutusta asiakkaille, jotka tarvitsevat moninaista kuntoutuksellista tukea arjenhallintaansa, psyykkisestä sairaudesta ja/tai päihderiippuvuudesta toipumiseen ja sairauden kanssa elämiseen. Tavoitteena lisätä asiakkaan osallisuutta, hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Kuntoutusta ja hoitoa toteutetaan sairaanhoitajien vastaanotto-, etävastaanotto- ja kotikäynneillä. Palvelun piiriin ohjaututaan muun hoitavan esim. miepä vastaanottojen kautta.
Mielente rveys- ja päihdepa lvelujen liikkuva tiimi	Espoo	Espoo	Julkinen	Yli 18- vuotiaat	MiePä	Ei määritelty	Ei tiedossa	Kyllä	Liikkuvat palvelut on suunnattu mielen-terveys- ja päihdeasiakkaille, jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta arjen hallintaan mahdollistaen itsenäisen asumisen. Ne on tarkoitettu miepä-asiakkaille, joilla on sairauden aiheuttamia toimintakyvyn rajoitteita. Palvelu toteutetaan pääasiassa asiakkaan kotona.
Pop-Up Hammas -hoito	Lahti, Päijät-Häme	Suuhygienistipa lvelut Pure oy	Yksityi- nen	Erityisesti iäkkäät ja henkilöt, joilla on liikkumis- rajoitteita	STH	Ei määritelty	2022	Kyllä	Pop-up hammashoito tarjoaa suuhygienistin kotihoitokäyntejä erityisesti henkilöille joilla on liikkumisrajoitteita.

Ennalta määritetyssä paikassa tuotetuissa palveluissa voidaan parantaa palvelujen peittävyttä ja kustannustehokkuutta

3. Palvelut tuotetaan ennalta määritetyssä paikassa

	Kuvaus	Esimerkit	Keskeisimpiä hyötyjä ja haasteita	Huomioitavia asioita
Pop-up yksiköt	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelut tuotetaan pop-up yksikössä, mikä on pystytetty vapaaseen tilaan halutussa paikassa, kuten koulu tai työpaikka • Pop-up hoitolat perustuvat helposti siirreltävään laitteistoon/ laiteyksikköön, joiden avulla voidaan pystyttää palvelupaikka vapaana olevaan tilaan • Laitteisto voidaan itse viedä paikkaan henkilöstön toimesta (yleisempi tapa) tai tilata kuljetuspalvelun avulla 	<ul style="list-style-type: none"> • Suunterveyden huollon pop-up hoitolat • Pop-up rokotuspisteet • Varhaiskasvatuksen ja neuvolan yhteistyö • Neuvola päiväkodissa-malli 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tarkastusten peittävyden parantuminen ✓ Palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden lisääntyminen ✓ Perheiden asioimisen helpottuminen ✓ Asiakkaiden matka-ajan lyhentäminen ✓ Kustannustehokkuuden parantuminen kapasiteetin tehokkaamman hallinnan myötä ✓ Tarjoaa asiakkaille joustavamman aikataulutuksen ✓ Suuren oppilasmäärän tarkastaminen samana päivänä ✓ Vaihtelun mahdollistaminen työntekijöille ✓ Asiakkaan jännityksen väheneminen tutun ympäristön myötä ✓ Oheistöiden tasaisempi jako suuhygienistien kesken ✗ Tietoliikenneyhteyksien mahdollinen toimimattomuus ✗ Huonon työergonomia kiinteään työpisteeseen verrattuna ✗ Oheistyöhön kuluva aika ja siihen liittyvät haasteet (esim. tavaroiden kuljetus ja kasaus & hallinto) ✗ Riskin kasvaminen suun terveystarkastusten laadun heikkenemiselle ja terveystieteiden jäämiseksi vähäisemmälle ✗ (Hammas)lääkärikonsultointi mahdollinen vain etäyhteydellä 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Onko henkilökunnalla halukkuutta työskennellä pop-up yksiköissä? ➤ Miten varmistetaan tilavat ja ergonomiset työskentelytilat ammattilaiselle? ➤ Miten määritellään ammattilaisen työaika? ➤ Miten saadaan asiakkaat riittämään? ➤ Montako liikuteltavaa yksikköä on tarpeellista? ➤ Miten saadaan yhteistyö ja organisoituminen toimimaan koulujen kanssa? ➤ Miten eri asiakas- ja potilastietojärjestelmät hyvinvointialueella huomioidaan? ➤ Miten hoidetaan oppilaiden poissaolotapaukset? ➤ Miten varmistetaan eri järjestelmien toimivuus?
Suhteellisen pysyvän sijainti	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelut hoidetaan tilassa, mikä ei ole alun perin tarkoitettu sote-palveluiden käyttöön • Itsepalveluperiaatteella toimivat terveyspalvelut (todennäköisesti tulevaisuudessa enemmän esillä) 	<ul style="list-style-type: none"> • The Medicube X™ eHealth station 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Soveltuu erityisesti ennalta ehkäisevään käyttöön ✓ Helppokäyttöinen ✓ Kustannustehokas ✗ Tämän kaltaisia palveluita on vasta vähän markkinoilla 	

Ennalta määritetyssä paikassa tuotetuista palveluista, pop-up yksiköitä, on hyödynnetty erityisesti suun terveydenhuollossa, rokotuksissa sekä neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyössä. Pop-up yksiköiden hyötynä on erityisesti kustannustehokkuus, mikä on seurausta tehokkaammasta kapasiteetin hallinnasta. Malli on myös asiakasystävällinen, sillä se on joustavampi, matka-ajat lyhenevät ja palvelun tuottaminen tutussa ympäristössä voi vähentää siihen liittyvää jännitystä. Haasteina mallissa nähdään henkilökunnan työergonomian säilyttäminen, hallintoon ja oheistyöhön liittyvät kysymykset sekä etäyhteyksien varassa toimiseen liittyvät haasteet kuten mahdollinen asiakas- ja potilastietojärjestelmän toimimattomuus.

Tausta: Esimerkkejä palvelun tuottamisesta ennalta määritetyssä paikassa (1/2)

Palvelu	Paikka	Toimijat	Rahoitus	Kohde-ryhmä	Sektori	Liikkumis-muoto	Käyttöön-otto	Yhä käytössä?	Kuvaus
Suunhoidon pop-up yksikkö	Useita alueita	Useat	-	Lapset ja nuoret	STH	Auto	-	Kyllä	Suun hoidon pop-up yksiköt on pystytetty tyhjiin tilaan koulussa ja siellä tehdään koululaisten määräaikaistarkastuksia. Tavoitteena tehostaa lasten määräaikaistarkastuksia, päästä tehokkaampaan tilojen käyttöön ja parantaa tarkastusten peittävyttä ikäluokassa
Mehiläisen pop-up-hammas-hoitola	Rovaniemi ja Kemi	Mehiläinen (Rovaniemen kaupunki ostopalveluna)	Julkinen	Lapset ja nuoret	STH	Auto	2022	Kyllä	Mehiläisen pop-up yksikkö on kannettava hammashoitoyksikkö, johon kuuluu hoitotuoli, valo ja matkalaukkukokoinen hoitokone. Pop-up yksikkö toteutetaan koulussa. Jatkohoidot toteutetaan hammashoitoloissa. Auttaa jonon purussa
Pop up-korona rokotuspisteet	Helsinki ja Espoo	Useat	-	Ei määritelty	PTH	Ei määritelty	2020	Kyllä	Koronarokotteiden pop-up rokotuspisteet, josta saa rokotuksen joko ajanvarauksella tai ilman.
The Medicube X™ eHealth station	Helsinki	Medicubex	Yksityinen	Ei määritelty	PTH	Ei määritelty	Ei tiedossa	Kyllä	The Medicube X™ eHealth station on itsepalveluasema, mikä on rakennettu äänieristettyyn tilaan. Se on pääasiassa tarkoitettu ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon. Asema tarjoaa erilaisia itsepalvelumittauksia liittyen esimerkiksi sydän- ja verisuonitauteihin tai diabeteksen riskiin sekä etälääkärin vastaanottoja.

Tausta: Esimerkkejä palvelun tuottamisesta ennalta määritetyssä paikassa (2/2)

Palvelu	Paikka	Toimijat	Rahoitus	Kohde-ryhmä	Sektori	Liikkumis-muoto	Käyttöön-otto	Yhä käytössä?	Kuvaus
Varhaiskasvatuksen ja neuvolan yhteistyö	Keski-Pohjanmaa	Keski-Pohjanmaa	Julkinen	Lapset ja nuoret	PTH	Ei määritelty	2018	Ei tiedossa	Varhaiskasvatuksen ja neuvolan yhteistyönä tehtävää LENE eli leikki-ikäisen neurologinen arvio-menettelyn tavoitteena on edistää lasten ja perheiden hyvinvointia. LENE arvio tehdään 2,5/3-vuotiaille varhaiskasvatuksessa, jonka jälkeen perhe ottaa yhteyden neuvolaan. Neuvola ja varhaiskasvatus ovat keskenään sopineet molemmille sopivat ajat mahdollistaan terveydenhoitajan jalkautumisen neuvolaan. Päiväkotiin järjestetään rauhallinen tila tarvittavine välineistöineen, missä terveystarkastus voidaan tehdä. Huoltajat ovat mukana tekemässä tarkastuksessa ja heidän on mahdollista keskustella myös ilman lasta, kun lapsi voi siirtyä oman päiväkotiryhmän kanssa.
Neuvola päiväkodissa	Helsinki	Helsingin kaupunki	Julkinen	Lapset ja nuoret; 3. vuotiaat	PTH STH	Ei määritelty	Ei tiedossa	Kyllä	Neuvola päiväkodissa-mallissa tarjotaan neuvolan 3.vuotistarkastus tehtäväksi päiväkodissa. Malliin kuuluu lapsen etukäteishavainnointi päiväkodissa ja neuvolapäivänä terveydenhoitajan suorittama terveystarkastus sekä hammashoitajan tekemä suun terveystarkastus. Palveluun kuuluu myös keskustelu, jossa ovat mukana vanhemmat, päiväkodin työntekijä, terveydenhoitaja ja hammashoitaja, mikä on helppoa toteuttaa päiväkotiympäristössä, missä lapset voivat leikkiä oman ryhmän mukana sillä välin. Palvelua on tarkoitus laajentaa koko Helsinkiin.

Parhaat kokemukset liikkuvien palveluiden mallien kokeiluista ja osaksi palveluita jääneistä malleista Suomessa

1. Palvelut tuotetaan liikkuvassa yksikössä

Terveystenhuollon monitoimiauto

Monitoimiauto on terveydenhuollon välinein varusteltu pakettiauto, joka liikkuu ennalta määriteltyä reittiä lähemmässä asukkaista.

Mallia on pilotoitu useilla eri alueilla. Vaikka malli ei ole jäänyt aina osaksi palveluita, sen käytöstä on saatu positiivisia kokemuksia. On huomattavaa, että mallin käyttö ei välttämättä ole kiinteitä toimitiloja kustannustehokkaampaa, mutta voi tuoda muita merkittäviä etuja palvelun saavutettavuuteen liittyen.

Huomioitavia asioita mallissa ovat auton kuljettaminen, vuosikellon määrittäminen, henkilöstön halukkuus työskennellä siellä, asiakkaiden riittävyys, etäisyydet alueella, ajoneuvon säilytys ja sen moninaisuuden sekä käytettävyyden maksimoiminen.

Mallin keskeiset hyödyt ja haasteet:

✓ Palveluiden yhdenvertaisen saavutettavuuden parantuminen	✗ Henkilökuntaan kohdistuvat vaatimukset työhön liittyen
✓ Monen palvelun saaminen yhdestä paikasta	✗ Mahdollisesti heikot tietoliikenneyhteydet
✓ Mahdollisesti paineen vähentyminen erikoissairaanhoidossa	✗ Suuren alkuinvestoinen tekemisen tarve

2. Palvelut tuotetaan asiakkaan luona

Liikkuva päivystys

Liikkuva päivystys liikkuu asiakkaan luo ensihoidon sijaan, joillain asiakkaan hoito voidaan aloittaa hänen luona, ja parhaimmassa tapauksessa päivystyskäyntiä ei tarvita.

Liikkuvaa päivystystä on kehitetty erityisesti viime vuosina useilla eri alueilla, esimerkkejä ovat Combilanssi, liikkuva sairaala ja kotipäivystys. Liikkuvan päivystys on jäänyt myös osaksi palveluvalikoimaa eri hankkeiden tai pilottien päättymisen jälkeen.

Huomioitavia asioita mallissa ovat toimiva yhteistyö ja tiedonkulku eri toimijoiden välillä, palvelun saatavuuden määrittäminen, henkilöstön resursointi, turvallisuuden varmistaminen sekä tietojärjestelmien toimiminen tien päällä.

Mallin keskeiset hyödyt ja haasteet:

✓ Päivystyskäyntien vähentyminen	✗ Aikaa kuluu enemmän kuin ensihoidolla per hälytys
✓ Ei-palveluiden piirissä olevien henkilöiden tavoittaminen	✗ Lääkärin konsultointi vain etänä
✓ Asioiden hoituminen kerralla	✗ Mahdollisesti heikot tietoliikenneyhteydet

3. Palvelut tuotetaan ennalta määritetyssä paikassa

Suun terveydenhuollon pop-up yksiköt

Suun terveydenhuollon pop-yksikkö pystytetään vapaaseen tilaan halutussa paikassa ja kannettava laitteisto tuodaan paikalle suuhygienistin toimesta.

Suun terveydenhuollon pop-up yksikkö on todennäköisesti laajimmalle alueelle Suomessa levinnyt liikkuvien palveluiden ratkaisu. Useat alueet ovat ottaneet mallin käyttöön koululaisten tarkastusten ensikäynneissä.

Huomioitavia asioita mallissa ovat ergonomisten työtilojen varmistaminen, yhteistyö koulun ja suun terveyden huollon välillä ja henkilökunnan preferenssit työskennellä liikkuvassa yksikössä.

Mallin keskeiset hyödyt ja haasteet:

✓ Tarkastusten peittävyys parantuminen	✗ Henkilökunnan heikko työergonomia
✓ Kustannustehokkuus	✗ Hammaslääkärin konsultointi mahdollista vain etänä
✓ Palvelun saavutettavuuden parantuminen	✗ Hallintoon ja oheistyöhön liittyvät haasteet

Agenda

1	Johdanto	3
2	Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen erityispiirteet ja tarve liikkuville sote-palveluille	8
3	Liikkuvat sote-palvelut Suomessa	23
4	Vaihtoehdot liikkuvien sote-palvelujen hyödyntämiseksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella	34
5	Etenemissuunnitelmat vaihtoehdoille	47

Eri liikkuvien palveluiden potentiaalia Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle arvioidaan kolmen arviointikriteerin kautta

Arviointikriteerit ovat: 1) esimerkit toteutuksesta 2) Itä-Uudenmaan hva:n näkökulma 3) lisäarvo asukkaalle ja alueelle

Kokonaispotentiaali	Kokonaispotentiaali kuvaa <i>liikkuvien palveluiden sopivuutta kyseiselle Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen (HVA) palvelualueelle</i> . Sitä arvioidaan kolmen eri arviointikriteerin kautta, joita ovat 1) esimerkit toteutuksesta, 2) Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulma sekä 3) potentiaalinen lisäarvo asukkaalle ja alueelle. Kokonaispotentiaali esitetään skaalalla; paljon potentiaalia, jonkin verran potentiaalia ja vähän potentiaalia.
Arviointikriteerit	
1) Esimerkit toteutuksesta	Esimerkit toteutuksesta kuvaa palvelualueelle sopivimpia Suomessa kokeiltuja, liikkuvien palveluiden malleja, jotka ovat tarkemmin kuvattu aiemmassa osiossa. Nämä antavat suuntaviivoja, millainen liikkuva palvelu voisi sopia kyseiselle palvelualueelle.
2) Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulma	Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulmassa arvioidaan liikkuvien palveluiden soveltuvuutta alueen erityispiirteiden näkökulmasta. Tässä hyödynnetään lähteenä alueesta kerättyä taustamateriaalia (kuten asukastiheys ja palveluiden sijainti) sekä haastateltuja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelualueiden avainhenkilöiden näkemyksiä.
3) Potentiaalinen lisäarvo asukkaalle ja alueelle	Potentiaalista lisäarvoa asukkaalle ja alueelle arvioidaan kaikkien selvityksessä kerrytetyn tiedon pohjalta. On tärkeää ymmärtää, miten ja millasta lisäarvoa mahdolliset vaihtoehdot tuovat sekä alueen asukkaalle että itse alueelle.

Arvioinnin tavoitteena on tunnistaa **Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle potentiaalisimmat liikkuvien palveluiden mallit** ottaen huomioon aiemmat kokeilut, Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen erityispiirteet sekä mallin potentiaalisen lisäarvon asukkaalle ja alueelle.

Arviointi liikkuvien palveluiden potentiaalista eri palvelualueilla huomioiden aiemmat kokeilut, alueen näkökulman ja lisäarvon (1/2)

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelut ¹⁾			Kokonaispotentiaali	1. Esimerkit toteutuksesta	2. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulma	3. Potentiaalinen lisäarvo asukkaalle ja alueelle
Perhe- ja sosiaalipalvelut	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Neuvolapalvelut	On potentiaalia, voisi täydentää alueen palveluvalikoimaa ja parantaa palvelun saavutettavuutta	Varhaiskasvatuksen ja neuvolan yhteistyö – Neuvolan jalkautuminen päiväkotiin & Neuvola päiväkodissa-malli	Suurin osa lastenneuvola käynneistä hoidetaan fyysisinä vastaanottokäynteinä alueella. Alueen avainhenkilö nosti mallin käytön esiin	-Perheiden asioimisen helpottuminen -Lapsen tilanteen monipuolisempi havainnointi -Palveluiden saavutettavuuden parantuminen
		Opiskeluhuollon palvelut	Jonkin verran potentiaalia ammattilaisten jalkautumisessa	Taho-auto	Mahdollinen tarve jakaa opiskeluhuollon ammattilaisten resurssia eri oppilaitosten kesken – ammattilaisten jalkautuminen	-Koulupudokkuuden vähentyminen -Raskaampien palveluiden tarpeen ennaltaehkäiseminen
		Varhaisen tuen palvelut	Potentiaalinen yhdessä jalkautuvien neuvola-palveluiden kanssa	Ei löydy suoraan esimerkkiä varhaisen tuen palveluiden ja varhaiskasvatuksen yhteistyöstä	Potentiaalinen alueilla, missä on päiväkoti, mutta jää katveeseen lanu-pe-palveluista	-Palveluiden saavutettavuuden parantuminen -Perheiden asioimisen helpottuminen
	Vammais-palvelut	Asumispalvelut	Liikkuva päivystys potentiaalinen esimerkkien ja alueen näkökulmasta	Combilanssi, ArVi hoitaja ja Liisa – liikkuva sairaala	Liisa - Liikkuva sairaala palvelu on otettu käyttöön alueella	-Päivystyskäyntien väheneminen -Nopeampi hoidon aloitus asiakkaalle
		Monialaiset asiantuntija-palvelut	Potentiaalinen osana sote-autoa	Ei suoraan esimerkkejä	Liikkuvat palvelut nähdään alueella tärkeänä osana sosiaalipalveluiden tarjontaa	-Palveluiden saavutettavuuden parantuminen -Parempi välineiden palautusprosentti
	Työkäisten Sosiaalipalvelut	Aikuissosiaali-työ ja monialaiset sosiaalipalvelut	Potentiaalinen osana sote-autoa	Ei suoraan esimerkkejä	Liikkuvat palvelut nähdään tärkeänä osana sos.palveluiden tarjontaa.	-Palveluiden saavutettavuuden parantuminen
	Mielen-terveys- ja päihde-palvelut	Mielenterveys- ja päihdepalvelut	Potentiaalinen osana sote-autoa	Liikkuva toiminta MiePässä	Mielenterveys- ja päihdepalveluita rajatusti saatavilla alueella	-Palveluiden saavutettavuuden parantuminen
		Asumispalvelut	Liikkuva päivystys potentiaalinen aiempien kokeiluiden ja alueen näkökulmasta	Combilanssi, ArVi hoitaja ja Liisa – liikkuva sairaala	Liisa - Liikkuva sairaala palvelu on otettu käyttöön alueella	-Päivystyskäyntien väheneminen -Nopeampi hoidon aloitus asiakkaalle -Asiakkaan tilanteesta kokonaisvaltaisempi ymmärrys

1) Ne palvelut, joihin on tunnistettu potentiaalia

Lähteet: Logex, haastattelut, NHG analyysi

Paljon potentiaalia Jonkin verran potentiaalia Vähän potentiaalia

Arviointi liikkuvien palveluiden potentiaalista eri palvelualueilla huomioiden aiemmat kokeilut, alueen näkökulman ja lisäarvon (2/2)

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelut ¹⁾			Kokonaispotentiaali	1. Esimerkit toteutuksesta	2. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulma	3. Potentiaalinen lisäarvo asukkaalle ja alueelle
Terveyspalvelut	Terveysasema-palvelut	Terveysasema-palvelut	 Monia toimivia malleja ja Itä-Uudenmaan hva:lla nähdään tarvetta liikkuville terveystalouksille	Mm. Mallu-auto, Malla-auto, lääkäri- vene, pop-up rokotuspisteet	Erityisesti tarvetta itäisellä alueella, missä on pitkät välimatkat ja väestö ikääntyneempää	-Palvelujen saavutettavuuden parantuminen -Ihmisten tavoittaminen palveluiden piiriin
	Suun terveydenhuolto	Suun terveydenhuolto	 Potentiaalinen laajentamaan suun th:n pop-yksikkö toimintaa Liikkuvan yksikön tuominen maaseudulle	Liisu, suupirssi ja suun terveydenhuollon pop-yksiköt (myös Porvoossa)	Onnistunut konsepti, minkä laajentamista toivotaan alueella Maaseutualueilla sijaitsee vain pienet hammashoitolat Suurin osa suun th:n käynneistä hoidetaan fyysisinä vastaanottokäynteinä	-Parempi peittävyys hammastarkastuksissa -Palvelujen saavutettavuuden parantuminen -Perheiden asioimisen helpottuminen
	Lääkinnällisen kuntoutuksen palvelut	Apuvälinepalvelut	 Palautus ja huolto potentiaalinen osana sote-autoa	Ei löydy suoraan esimerkkejä	Heikot julkisen liikenteen palvelut erityisesti syrjäkunnissa	-Palvelujen saavutettavuuden parantuminen -Parempi välineiden palautusprosentti
Ikäntyneiden palvelut	Kotona asumista tukevat palvelut	Asiakasohjaus ja ennaltaehkäisevä toiminta	 Potentiaalinen osana sote-autoa	Hyvinvointi ja terveysauto Onni ja Linkku	Kaksikielisyyden tarve korostuu asiakasohjauksessa	-Palveluiden saavutettavuuden parantuminen -Asukkaiden tavoittaminen palveluiden piiriin
	Asumis-palvelut	Palvelu-asuminen ja perhehoito Tehostettu palveluasuminen	 Liikkuva päivystys potentiaalinen aiempien kokeiluiden ja alueen näkökulmasta	Combilanssi, ArVi hoitaja ja Liisa – liikkuva sairaala	Erityisesti tarvetta itäisellä alueella, missä pitkät välimatkat ja ikääntynyt väestö	-Päivystyskäyntien väheneminen -Nopeampi hoidon aloitus asiakkaalle -Asiakkaan tilanteesta kokonaisvaltaisempi ymmärrys
	Sosiaalipalvelut ²⁾	Sosiaalipalvelut	 Potentiaalinen osana sote-autoa	Hyvinvointi ja terveysauto Onni Linkku	Ikäntyneiden määrä on kasvussa alueella. Saaristomaisuus hankaloittaa saavutettavuutta.	-Palveluiden saavutettavuuden parantuminen -Asukkaiden tavoittaminen palveluiden piiriin

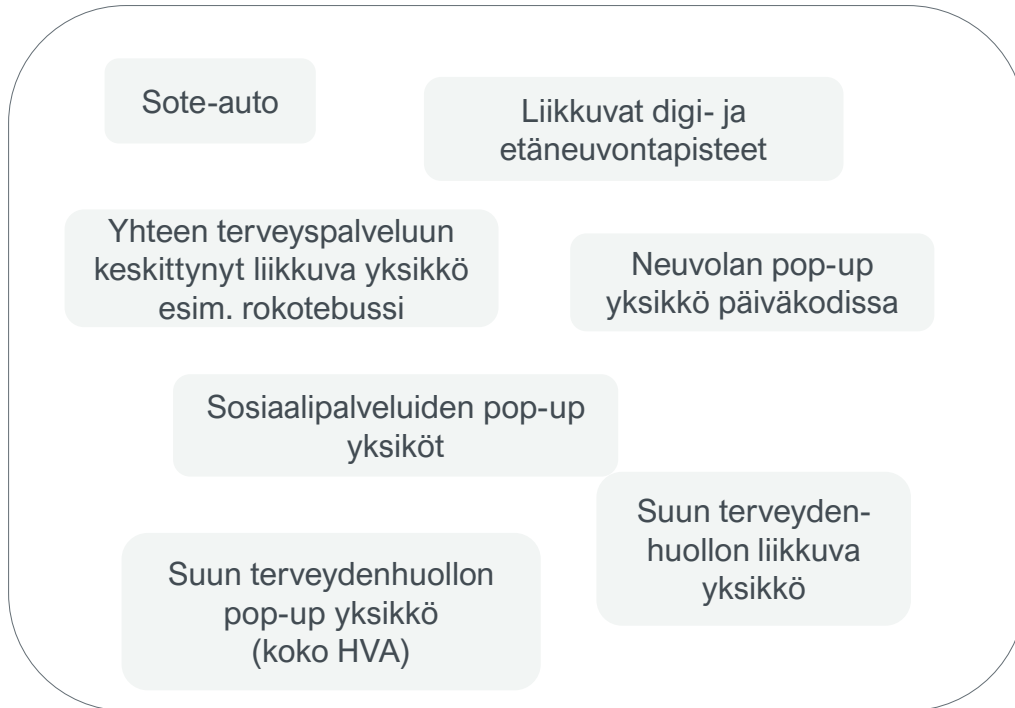
1) Ne palvelut, joihin on tunnistettu potentiaalia

2) Lisätty havainnollistamaan liikkuvien palveluiden potentiaalia ikäntyneiden sosiaalipalveluissa

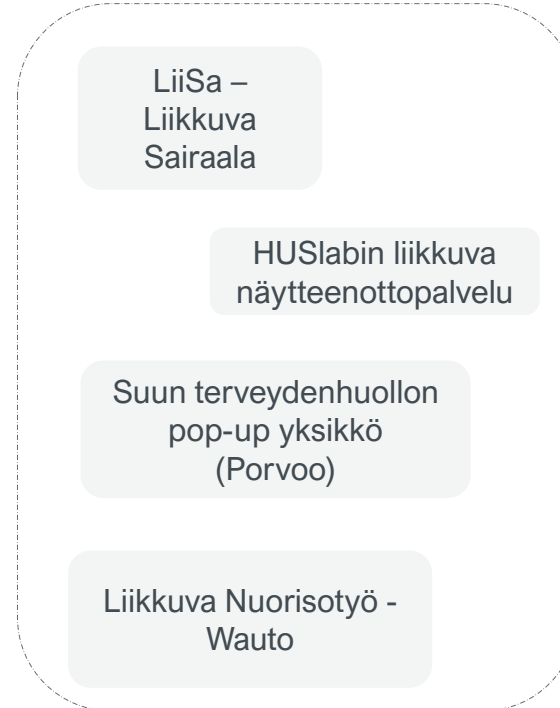
Lähteet: Logex, haastattelut, NHG analyysi

Potentiaalisimpia konsepteja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle ovat sote-auto, suun terveydenhuollon pop-up ja liikkuva yksikkö

Potentiaalisia konsepteja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle

Tulevalla Itä-Uudenmaan HVA:lla alueella jo käytössä olevat liikkuvat sote-palvelut

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle potentiaalisimpina konsepteina näyttäytyy **monipuolisia sosiaali- ja terveystalouteita tarjoava sote-auto, liikkuva päivystys ja suun terveydenhuollon pop-up yksikkö**. Kuitenkin liikkuvan päivystyksen konsepti on pilotoitu jo Itä-Uudellamaalla LiiSa – liikkuvan sairaalan yhteydessä vuonna 2022, siksi tarkasteluun nostetaan seuraavaksi potentiaalisin konsepti, joka on suun terveydenhuollon liikkuva yksikkö.

Katsaus kolmeen potentiaalisimpaan vaihtoehtoon laajentamaan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen sote-palveluja

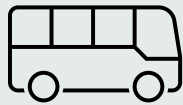
	 IIKKU - SOTE-AUTO	 SUUN TERVEYDENHUOLLON POP-UP YKSIKKÖ	 SUUN TERVEYDENHUOLLON LIIKKUVA YKSIKKÖ
Palvelut	Sosiaalipalvelut & terveyspalvelut <i>Tuki sosiaaliturvassa, digi- ja etälaitteiden käytössä ja palveluohjaus Pientoimenpiteet, rokotukset, asiakasohjaus & terveysneuvonta HYTE ja apuvälineiden palautus</i>	Koululaisten suun terveydenhuollon tarkastukset <i>Suuhygienistin tekemät määräaikaistarkastukset</i>	Suun terveydenhuollon palvelut <i>Hammastarkastukset, hammashoito ja kuvantamisen palvelut</i>
Ammattilaiset	1 sairaanhoitaja & 1 sosiaalityöntekijä/ohjaaja per vuoro <i>Kiertävät työvuorot: resursointi sote-palveluissa sisäisesti</i>	1-2 suuhygienistiä per pop-up yksikkö <i>Kiertävät työvuorot: resursointi hammashoidossa sisäisesti</i>	1 hammaslääkäri ja hammashoitaja työpari tai 1 suuhygienisti per vuoro <i>Kiertävät työvuorot: resursointi ison hammashoitolan kanssa</i>
Kohderyhmä	Erityisesti heikossa asemassa olevat ¹⁾ Esim. kotona-asuvien yli 65-vuotiaiden määrä ²⁾ ~ 22 000	Lapset ja nuoret; 1., (3.), 5. ja 8. luokkalaiset ²⁾³⁾ ~ 5 000	Maaseudun asukkaiden määrä ^{2) 4)} ~ 26 000
Alueellinen kattavuus	Kaupungin kehysalueet, maaseutu ja saaristo	Ensisijaisesti kiertää kaikki Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella sijaitsevat peruskoulut	Maaseutu – ensisijaisesti Itäinen alue
Jaksotus	Ennalta suunniteltu aikataulu ja reitti <i>esim. kuukauden jaksoissa</i>	Jaksottainen – kiertää kaikki alueelle määritetyt koulut kerran vuodessa syksyisin <i>esim. yksi luokka/päivä/koulu</i>	Pysyvä palvelu, jolla on ennalta määritetty aikataulu <i>esim. viikoittain vaihtuva sijainti</i>
Muoto	Palveluverkkoa täydentävä palvelu	Palveluverkkoa täydentävä tai korvaava palvelu	Palveluverkkoa täydentävä tai korvaava palvelu
Ajoneuvo	Pakettiauto - hankinta	Ei tarvetta	Pakettiauto/perässä vedettävä vaunu - vuokraus
Kustannukset	Suuret <i>Vaatii alkuun suuren investoinnin ajoneuvoon sekä sisätilassa olevaan laitteistoon ja tarpeistoon resursoinnin lisäksi</i>	Pienet <i>Vaatii alkuun vain investoinnin kannettavaan laitteistoon resursoinnin lisäksi. Huomioitava ”ylimääräinen” kustannuserä ammattilaisten matka-ajan palkasta.</i>	Pienet/Keskisuuret <i>Ei alkuinvestointeja, mutta jatkuva kustannuserä liikkuvan yksikön vuokrasta resursoinnin lisäksi. Huomioitava ”ylimääräinen” kustannuserä ammattilaisten matka-ajan palkasta. Mahdollista tuottaa myös ostopalveluna (liikkuva yksikkö + ammattilaiset)</i>

1) Kuten ikääntyneet, vammaiset henkilöt sekä mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivät 2) Vuonna 2021 3) Laskettu 7-, 9-, 11- ja 14-vuotiaiden määrät hva:lla

4) Mukaan laskettu Myrskylän, Pukkilan, Lapinjärven, Loviisan ja Askolan asukasmäärät Lähteet: tilastokeskus, haastattelut, NHG analyysi

Konsepti 1: Iikku - sote-auto parantaa sote-palvelujen saatavuutta ja alueiden välistä yhdenvertaisuutta (1/2)

Konseptin nimi:

IIKKU - SOTE-AUTO

Konseptin kuvaus:

Sosiaali- ja terveydenhuollon monitoimiauto parantaa sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuutta haja-asutusalueilla ja tarjoaa matalan kynnyksen kohtaamispaikan, erityisesti vaikeasti tavoitettaville henkilöille (kuten syrjäytyneet tai mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivät). Tarkoituksena on asiakkaan kokonaisvaltainen tukeminen ja monipuolisten palveluiden saaminen yhdestä paikasta. Lähtökohtaisesti tulee asiakkaita lähemmäs, minne asiakkaat jalkautuvat. On myös mahdollisuus laajentaa toimintaa myöhemmin ”satelliittiyksiköksi” tai hybridiksi. Toimii pääasiassa ilman ajanvarausta, mutta myös ajanvaraus mahdollinen. Terveyspalveluista mukana ovat pientoimenpiteet (verenpaineen mittaus, tikkien poisto ja liikkuva diagnostiikka yms.), rokotus, asiakasohjaus ja terveysneuvonta. Autossa on mahdollisuus apuvälineiden palautukseen. Sosiaalipalvelut keskittyvät ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden tukemiseen sosiaaliturvaan liittyvien asioiden selvittelyssä, digi- ja etälaitteiden käytössä sekä tukevat mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsiviä.

Miksi konsepti on potentiaalinen?

- Pääasiassa joko sosiaali- tai terveyspalveluita tarjoavan liikkuvan yksikön konseptia **on pilotoitu useammalla eri paikkakunnalla** (esim. Mallu-auto tai Linkku)
- Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella nähdään **liikkuvat palvelut vahvasti osana sosiaalipalveluita**. Sote-auto palvelisi erityisesti heikossa asemassa olevia, jotka ovat kärsineet kansallisella tasolla eniten koronasta palvelu- ja hoitovelka-analyysin mukaan.
- Konseptissa tarjottavat **monipuoliset palvelut vaikuttavat todennäköisesti positiivisesti asiakkaiden riittävyteen**
- Erityisen **potentiaalinen Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen itäosissa**, missä välimatkat ovat pidempiä ja väestö on ikääntynyttä

Mitä konsepti vaatii toteutuakseen?

Resurssit

- Henkilöstö:
 - 1 sairaanhoitajaa/terveydenhoitajaa ja 1 sosiaaliohjaaja/-työntekijä per vuoro
- Ajoneuvo
 - Liikkuvan yksikön hankinta (tai mahdollisesti tulevaisuudessa vuokraus)
- Välineistö/tarpeisto
 - Sote-välineistö
 - Muut tarvittavat välineet
- Rahoitus

Tukitoimet

- Vuosikellon suunnittelu
- Ajoreitin ja aikataulujen suunnittelu sote-autolle
- Ammattilaisen työnkuvan, työajan ja työnkierron määrittäminen
- Viestintä ja markkinointi sisäisesti
 - Henkilöstön mukaan saaminen
- Viestintä ja markkinointi ulkoisesti
 - Asiakkaiden riittävyyden varmistaminen
- Jatkuva seuranta ja kehitystyö (esim. asiakaspalautteet)

Järjestelmät

- Asiakas – ja potilastietojärjestelmät
- Hyvinvointialueen asiakas- ja potilasjärjestelmien erillisyyden huomioonottaminen; järjestelmien yhtenäisyys helpottaa toimintaa

Muuta

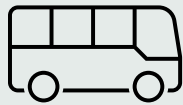
- Vesi- ja sähköliitännät
- Tietoliikenneyhteydet
- Tarvittaessa yhteiskäyttöauton/kuljetuksen ammattilaisten liikuttamiseen

Mitkä vaatimukset ovat erityisen kriittisiä?

- Palveluiden saatavuus **kaksikielisenä** on taattava; olisi tärkeää, että autossa toimisi vähintään yksi ammattilainen per kieli
- Konseptin taloudellisen kannattavuuden näkökulmasta **asiakkaiden riittävyys ja tavoittaminen** on tärkeää
- Konseptin **markkinointi ja tuloksista tiedottaminen** etenkin konseptin alkuvaiheessa

Konsepti 1: Iikku - sote-auto parantaa sote-palvelujen saatavuutta ja alueiden välistä yhdenvertaisuutta (2/2)

Konseptin nimi:

IIKKU - SOTE-AUTO

Konseptin kuvaus:

Sosiaali- ja terveydenhuollon monitoimiauto parantaa sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuutta haja-asutusalueilla ja tarjoaa matalan kynnyksen kohtaamispaikan, erityisesti vaikeasti tavoitettaville henkilöille (kuten syrjäytyneet tai mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivät). Tarkoituksena on asiakkaan kokonaisvaltainen tukeminen ja monipuolisten palveluiden saaminen yhdestä paikasta. Lähtökohtaisesti tulee asiakkaita lähemmäs, minne asiakkaat jalkautuvat. On myös mahdollisuus laajentaa toimintaa myöhemmin ”satelliittiyksiköksi” tai hybridiksi. Toimii pääasiassa ilman ajanvarausta, mutta myös ajanvaraus mahdollinen. Terveyspalveluista mukana ovat pientoimenpiteet (verenpaineen mittaus, tikkien poisto ja liikkuva diagnostiikka yms.), rokotus, asiakasohjaus ja terveysneuvonta. Autossa on mahdollisuus apuvälineiden palautukseen. Sosiaalipalvelut keskittyvät ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden tukemiseen sosiaaliturvaan liittyvien asioiden selvittelyssä, digi- ja etälaitteiden käytössä sekä tukevat mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsiviä.

Mitä lisäarvoa konsepti tuo?

Asukkaalle ja alueelle

- Palvelujen **saatavuus ja saavutettavuus** asukkaalle parantuvat, kun palvelut tulevat liikkuvan yksikön avulla fyysisesti lähemmäs
- Palvelu tuo asukkaille matalan kynnyksen kohtaamispaikan, mistä asukas saa **sekä sosiaali-että terveyspalveluja yhdestä paikasta**
- Konsepti tuo mahdollisuuden **oppilaitosyhteistyöhön** alueelle (esimerkkinä Hyvinvointi ja terveysauto Onnin toimintatapa)

Ammattilaiselle

- Ammattilaiselle tarjoutuu mahdollisuus työskentelyyn **moniammatillisessa** työympäristössä
- Palvelu tuo mahdollisuuden lisävastuuseen, **itsenäiseen työskentelyyn ja osaamisen laajentamiseen**
- Työ liikkuvassa sote-autossa tarjoaa **vaihtelua työnkuvaan ja työpaikkaan**
- Voi tarjota mahdollisuuden työskennellä **lähempänä kotipaikkaa tai kotia**

Mitkä ovat todennäköisimmät haasteet ja niiden ratkaisut?

Liikkuvien palveluiden kokonaisuuden koordinointi	Vastuuhenkilön määrittäminen sote-autolle
Henkilöstön mukaan saaminen	Viestintä ja markkinointi sisäisesti
Asiakkaiden saavuttaminen	Viestintä ja markkinointi ulkoisesti sekä selkeän vastuuhenkilön määrittäminen sille
Työntekijöiden turvallisuus	Henkilöstön työnsuunnittelu työpareittain ja toimintaohjeiden tekeminen mahdollisia hätätilanteita varten
Henkilöstön saatavuus ja poissaolot	Työvuorojen suunnittelu ja varahenkilöiden nimeäminen
Tietojärjestelmien toimimattomuus	Varajärjestelmän/toimintatavan suunnittelu kyseisten tilanteiden varalle
Työergonomia	Hyvän työergonomian varmistaminen vaatii erityistä huomiota ajoneuvon hankinta vaiheessa
Ajoneuvon/Tarpeiston rikkoutuminen	Varalaitteiston hankkiminen sekä palvelun supistaminen tarvittaessa ja suunnitelma ammattilaisten liikkumiselle varajärjestelmällä

likku - sote-auton viikkokierron mukainen reitti painottuisi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen itäisen puolen haja-asutusalueille

Esimerkki sote-auton reitistä

- Sote-auton talli sijaitsisi *Porvoossa*, mistä auto lähtisi ja mihin se palaisi päivittäin
- Pysähtyisi 1 päivä kunta/kylä, voisi liikkua määritellyn alueen sisällä max. 2 paikkaa per päivä
- Ideana olisi, että liikkuisi samaa reittiä HUSlabin näytteenottoauton kanssa
- **Viikkokierron esimerkkisuunnitelma:**
 - Pysähtymispaikat joka viikko:
 - 1) Askola
 - 2) Lapinjärvi
 - 3) Koskenkylä (Loviisa)
 - Pysähtymispaikat joka toinen viikko:
 - 4) Ruukki / Liljendal (Loviisa)
 - 5) Myrskylä/Pukkila
- Yksi mahdollinen pysähtymispaikka voisi myös olla saariston edustalla mantereella (havainnollistava esimerkki merkitty vihreällä ympyrällä)

Konsepti 2: Suun terveydenhuollon pop-up yksiköllä pystytään parantamaan tehokkuutta ja koululaisten tarkastusten peittävyttä (1/2)

Konseptin nimi:

SUUN TERVEYDENHUOLLON POP-UP YKSIKKÖ

Konseptin kuvaus:

Suun terveydenhuollon pop-up yksikkö pystytetään tyhjiin tilaan, esimerkiksi luokahuoneeseen. Siellä työskentelevä suuhygienisti tuo mukanaan matkalaukun kokoisen laiteyksikön sisältäen tarvittavat työvälineet (hoitotuoli, valo ja hoitokone & muut tarvittavat välineet). Potilastietojärjestelmään ollaan yhteydessä kannettavan tietokoneen kautta. Konseptia hyödynnetään erityisesti koululaisten määräaikaistarkastuksissa. Toimii ensi käyntinä, jonka jälkeen jatkohoito toteutetaan hammashoitolassa, mihin vanhemmat pääsevät myös mukaan. Konseptia on pilotoitu onnistuneesti jo alakouluissa Porvoossa, mikä edesauttaa konseptin laajentamisessa koko hyvinvointialueelle.

Miksi konsepti on potentiaalinen?

- Konseptia on testattu jo laajasti eri alueilla Suomessa varsin onnistuneesti. Konseptilla on nähty olevan positiivisia vaikutuksia esimerkiksi tarkastusten peittävyteen.
- Porvoon kouluilta on tullut pop-up:sta **suoraa positiivista palautetta** NHG:n Porvoon kouluille toteuttamissa kyselyissä syksyllä 2021. Myös Itä-Uudenmaan hva:n avainhenkilöiden haastatteluissa nousi esille toive konseptin laajentamisesta koko hyvinvointialueelle, mikä on mahdollista **helposti skaalautuvan konseptin myötä**. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella **kohderyhmä on selkeä ja siellä on olemassa oleva kysyntä** tälle palvelulle. Aiemmat kokeilut Itä-Uudenmaan hva:n alueella mahdollistavat palvelun nopean käyttöönoton.
- Konsepti mahdollistaa **tehostetun palvelutuotannon**, mikä tuo mahdollisesti myös säästöjä
- Konsepti vahvistaa **fyysisten vastaanottokäyntien tarjontaa** suun terveydenhuollossa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella

Mitä konsepti vaatii toteutuakseen?

Resurssit

- Henkilöstö:
 - Henkilöstö: 1-2 suuhygienistiä
- Välineistö/tarpeisto
 - Kannettava laitteisto (hoitotuoli ja –kone & valo)
 - Muut hoitovälineet
 - Muut tarvittavat välineet (esim. tietokone)
- Rahoitus

Tukitoimet

- Vuosikellon suunnittelu
- Ammatillaisen työajan- ja työnkierron määrittäminen
- Yhteistyön koordinointi: koulujen kanssa aikataulusta ja hammashoitoloiden kanssa jatkohoidosta
- Viestintä ja markkinointi sisäisesti
 - Henkilöstön mukaan saaminen
- Viestintä ja markkinointi ulkoisesti
 - Asiakkaiden riittävyyden varmistaminen
- Jatkuva seuranta ja kehitystyö (esim. asiakaspalautteet)

Järjestelmät

- Potilasjärjestelmät
- Hyvinvointialueen potilasjärjestelmien erillisyyden huomioonottaminen; järjestelmien yhtenäisyys helpottaa toimintaa

Muuta

- Vesi- ja sähköliitännät
- Tietoliikenneyhteydet
- Tarvittaessa yhteiskäyttöauton/kuljetuksen ammattilaisten liikuttamiseen

Mitkä vaatimukset ovat erityisen kriittisiä?

- Palveluiden saatavuus **kaksikielisenä** on taattava; ensivaiheessa huomioiden koulun kieli
- Konseptin **markkinointi ja tuloksista tiedottaminen** etenkin konseptin alkuvaiheessa

Konsepti 2: Suun terveydenhuollon pop-up yksiköllä pystytään parantamaan tehokkuutta ja koululaisten tarkastusten peittävyttä (2/2)

Konseptin nimi:

SUUN TERVEYDENHUOLLON POP-UP YKSIKKÖ

Konseptin kuvaus:

Suun terveydenhuollon pop-up yksikkö pystytetään tyhjään tilaan, esimerkiksi luokahuoneeseen. Siellä työskentelevä suuhygienisti tuo mukanaan matkalaukun kokoisen laiteyksikön sisältäen tarvittavat työvälineet (hoitotuoli, valo ja hoitokone & muut tarvittavat välineet). Potilastietojärjestelmään ollaan yhteydessä kannettavan tietokoneen kautta. Konseptia hyödynnetään erityisesti koululaisten määräaikaistarkastuksissa. Toimii ensi käyntinä, jonka jälkeen jatkohoito toteutetaan hammashoitolassa, mihin vanhemmat pääsevät myös mukaan. Konseptia on pilotoitu onnistuneesti jo alakouluissa Porvoossa, mikä edesauttaa konseptin laajentamisessa koko hyvinvointialueelle.

Mitä lisäarvoa konsepti tuo?

Asukkaalle ja alueelle

- **Palveluiden saavutettavuus** asiakkaille parantuu palveluiden tullessa heidän luokse
- **Perheiden asioiminen helpottuu**, kun lapsia ei tarvitse erikseen kuljettaa hammashoitoloihin ja matka-aikaa säästyy
- Konseptissa lisäarvoa tuo myös **aikataulun joustavuus**, kun lapsi voidaan hakea tarkastukseen suoraan oppitunnilta eikä aikaa kulu hoitolassa odotteluun
- Mahdollistaa palveluiden viemisen myös Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen saariston kouluihin

Ammattilaiselle

- Pop-up yksikössä työskentely tarjoaa ammattilaiselle mahdollisuuden **vaihtelevaan työhön ja työympäristöön**
- Työskentely on itsenäistä, mikä tarjoaa ammattilaiselle **mahdollisuuden saada lisävastuuta**
- Ammattilaiselle tarjoutuu myös mahdollisuus työskennellä mahdollisesti **lähempänä kotia**

Mitkä ovat todennäköisimmät haasteet ja niiden ratkaisut?

Liikkuvien palveluiden kokonaisuuden koordinointi	Vastuuhenkilön määrittäminen
Henkilöstön mukaan saaminen	Viestintä ja markkinointi sisäisesti sekä kokemusten jakaminen muualta Suomesta
Asiakkaiden saavuttaminen	Viestintä ja markkinointi ulkoisesti sekä selkeän vastuuhenkilön määrittäminen sille
Henkilöstön saatavuus ja poissaolot	Työvuorojen suunnittelu ja varahenkilöiden nimeäminen
Tietojärjestelmien toimimattomuus	Varajärjestelmän/toimintatavan suunnittelu kyseisten tilanteiden varalle
Hallintoon ja oheistyöhön kuluva aika	Määritetään selkeästi ammattilaiselle liittyvät vastuut ja pidetään huoli, että he saavat riittävän ohjeistuksen
Työergonomia	Hyvän työergonomian varmistaminen vaatii erityistä huomiota
Tarpeiston rikkoutuminen	Varalaitteiston hankkiminen sekä palvelun supistaminen tarvittaessa ja suunnitelma ammattilaisten liikkumiselle varajärjestelmällä

Konsepti 3: Suun terveydenhuollon liikkuvan yksikön avulla voidaan varmistaa lähipalveluiden saatavuus reunakunnissa (1/2)

Konseptin nimi:

SUUN TERVEYDENHUOLLON LIKKUVA YKSIKKÖ

Konseptin kuvaus:

Suun terveydenhuollon liikkuva yksikkö tarjoaa laadukasta hammashoitoa pyörien päällä. Liikkuva yksikkö mukailee varustetasoltaan kiinteää toimipistettä ja siellä voi työskennellä suuhygienistit, hammashoitajat ja hammaslääkärit. Palvelun avulla voidaan korvata pienet hoitolat tai täydentää palveluiden saatavuutta pienemmissä kunnissa. Toisaalta liikkuvaa yksikköä pystytään myös hyödyntämään laajemmin tuomalla palvelut myös saaristoon.

Miksi konsepti on potentiaalinen?

- Suun terveydenhuollon liikkuvan yksikön konseptia on helppo **pilotoida vuokrattavan yksikön avulla**, hyvinvointialueen ei tarvitse sitoutua heti kalliiseen investointiin
- Konseptin avulla voidaan **säästää kiinteiden toimitilojen kustannuksissa**
- Yhden yksikön jakaminen useamman kunnan kesken **varmistaa asiakkaiden riittävyyden**
- Konsepti **vahvistaa fyysisten vastaanottokäyntien tarjontaa** suun terveydenhuollossa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella

Mitä konsepti vaatii toteutuakseen?

Resurssit

- Henkilöstö:
 - 1 hammaslääkäri- ja hammashoitaja työpari tai 1 suuhygienisti per vuoro (joko hva:lta tai ostopalveluna)
 - Huomioitava kalliit palkkakustannukset matka-ajoilta (erit. HML ja HH)
- Liikkuva yksikkö tarvittavine välineineen: vuokraus (esim. Suupirssi tai Dentson) tai hankinta
- Rahoitus

Tukitoimet

- Vuosikellon, ajoreitin ja aikataulujen suunnittelu yksikölle
- Ammattilaisen työajan- ja työnkierron määrittäminen
- Yhteistyön koordinointi hammashoitoloiden kanssa jatkohoidosta
- Viestintä ja markkinointi sisäisesti
 - Henkilöstön mukaan saaminen
- Viestintä ja markkinointi ulkoisesti
 - Asiakkaiden riittävyyden varmistaminen
- Jatkuva seuranta ja kehitystyö (esim. asiakaspalautteet)

Järjestelmät

- Potilasjärjestelmät
- Hyvinvointialueen potilasjärjestelmien erillisuus on huomioitava ja yhtenäisyys helpottaa käytäntöä

Muuta

- Vesi- ja sähköliitännät
- Tietoliikenneyhteydet
- Tarvittaessa yhteiskäyttöauton/kuljetuksen ammattilaisten liikuttamiseen

Mitkä vaatimukset ovat erityisen kriittisiä?

- Palveluiden saatavuus **kaksikielisenä** on taattava; olisi tärkeää, että autossa toimisi vähintään yksi ammattilainen per kieli
- Konseptin **markkinointi ja tuloksista tiedottaminen** etenkin konseptin alkuvaiheessa
- Konseptin taloudellisen kannattavuuden näkökulmasta asiakkaiden riittävyys ja tavoittaminen on tärkeää

Konsepti 3: Suun terveydenhuollon liikkuvan yksikön avulla voidaan varmistaa lähipalveluiden saatavuus reunakunnissa (2/2)

Konseptin nimi:

Konseptin kuvaus:

 <p>SUUN TERVEYDENHUOLLON LIKKUVA YKSIKKÖ</p>	<p>Suun terveydenhuollon liikkuva yksikkö tarjoaa laadukasta hammashoitoa pyörien päällä. Liikkuva yksikkö mukailee varustetasoltaan kiinteää toimipistettä ja siellä voi työskennellä suuhygienistit, hammashoitajat ja hammaslääkärit. Palvelun avulla voidaan korvata pienet hoitolat tai täydentää palveluiden saatavuutta pienemmissä kunnissa. Toisaalta liikkuvaa yksikköä pystytään myös hyödyntämään laajemmin tuomalla palvelut myös saaristoon.</p>
---	---

Mitä lisäarvoa konsepti tuo?

Asukkaalle ja alueelle

- Konseptin avulla varmistetaan **lähipalveluiden saatavuus alueelle ja sen asukkaille**
- Tuo **lisäarvoa erityisesti henkilöille, joilla on hankaluuksia päästä palveluiden piiriin**
- Liikkuvaa yksikköä voidaan **liikutella kysynnän mukaan eri alueilla** – helppo viedä palveluita myös saariston asukkaille

Ammattilaiselle

- Työskentely liikkuvassa yksikössä tarjoaa ammattilaiselle **mahdollisuuden vaihtelevaan työhön**
- Liikkuva yksikkö voi tarjota ammattilaiselle mahdollisuuden **työskennellä lähempänä kotia**
- Ammattilaiselle tarjoutuu mahdollisuus työskennellä **modernin laitteiston kanssa**

Mitkä ovat todennäköisimmät haasteet ja niiden ratkaisut?

Liikkuvien palveluiden kokonaisuuden koordinointi	Vastuuhenkilön määrittäminen
Henkilöstön mukaan saaminen	Viestintä ja markkinointi sisäisesti
Asiakkaiden saavuttaminen	Viestintä ja markkinointi ulkoisesti sekä selkeän vastuuhenkilön määrittäminen sille
Työntekijöiden turvallisuus	Henkilöstön työnsuunnittelu työpareittain ja toimintaohjeiden tekeminen mahdollisia hätätilanteita varten
Henkilöstön saatavuus ja poissaolot	Työvuorojen suunnittelu ja varahenkilöiden nimeäminen
Tietojärjestelmien toimimattomuus	Varajärjestelmän/toimintatavan suunnittelu kyseisten tilanteiden varalle
Työergonomia	Hyvän työergonomian varmistaminen vaatii erityistä huomiota
Ajoneuvon/Tarpeiston rikkoutuminen	Selvitetään/sovitaan toimintatavat yrityksen kanssa, jolta vuokrataan palvelu

Agenda

1	Johdanto	2
2	Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen erityispiirteet ja tarve liikkuville sote-palveluille	5
3	Liikkuvat sote-palvelut Suomessa	16
4	Vaihtoehdot liikkuvien sote-palvelujen hyödyntämiseksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella	34
5	Etenemissuunnitelmat vaihtoehdoille	47

Etenemisen edellytyksenä on valinta ja päätös, minkä konseptin tai konseptien kanssa edetään

Etenemisen edellytyksenä on **valinta ja päätös, minkä konseptin tai konseptien kanssa edetään**. On huomioitava, että konseptit eivät ole vaihtoehtoisia, joten myös kaikkien konseptien kanssa on mahdollista edetä. Seuraavilla sivuilla esitellään konseptikohtaiset etenemissuunnitelmat vuodelle 2023.

1. Konsepti

IIKKU - SOTE-AUTO

Pilotointi/ käyttöönotto

Pilotointi voidaan toteuttaa, mikäli löydetään vuokrattava sote-auto

Aikataulu

Suunnitelman¹⁾ mukainen käyttöönotto mahdollinen Q1/2024

Jatkokehitys- mahdollisuudet

Mahdollista laajentaa sosiaali- tai terveyspalveluvalikoimaa

2. Konsepti

SUUN TERVEYDEN- HUOLLON POP-UP YKSIKKÖ

”Pilotoitu” jo Porvoon kouluissa, voidaan suoraan laajentaa käyttöönottoon

Suunnitelman¹⁾ mukainen käyttöönotto mahdollinen Q3/2023

Mahdollisuus myöhemmin laajentaa esimerkiksi ikääntyneiden hammastarkastuksiin

3. Konsepti

SUUN TERVEYDEN- HUOLLON LIIKKUVA YKSIKKÖ

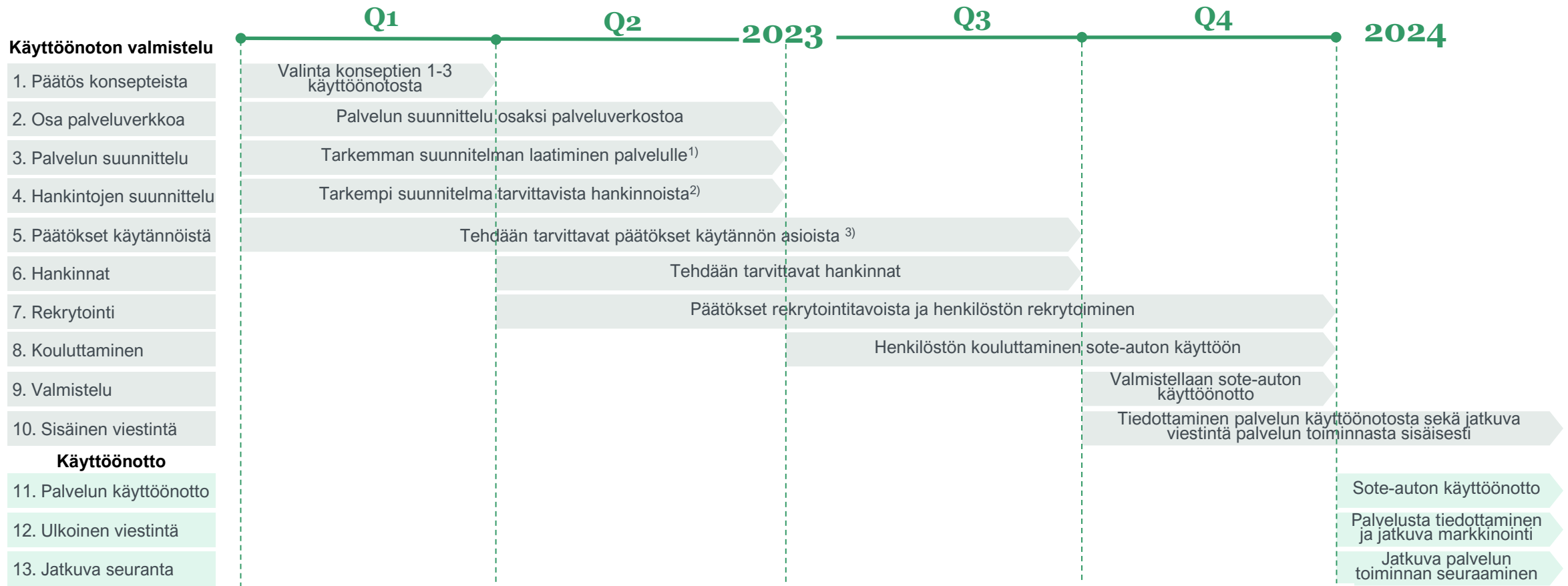
Voidaan helposti järjestää pilotti vuokrattavan yksikön avulla

Suunnitelman¹⁾ mukainen käyttöönotto mahdollinen Q3/2023

Mahdollisuus myöhemmin laajentaa reittiä tai hankkia toinen yksikkö

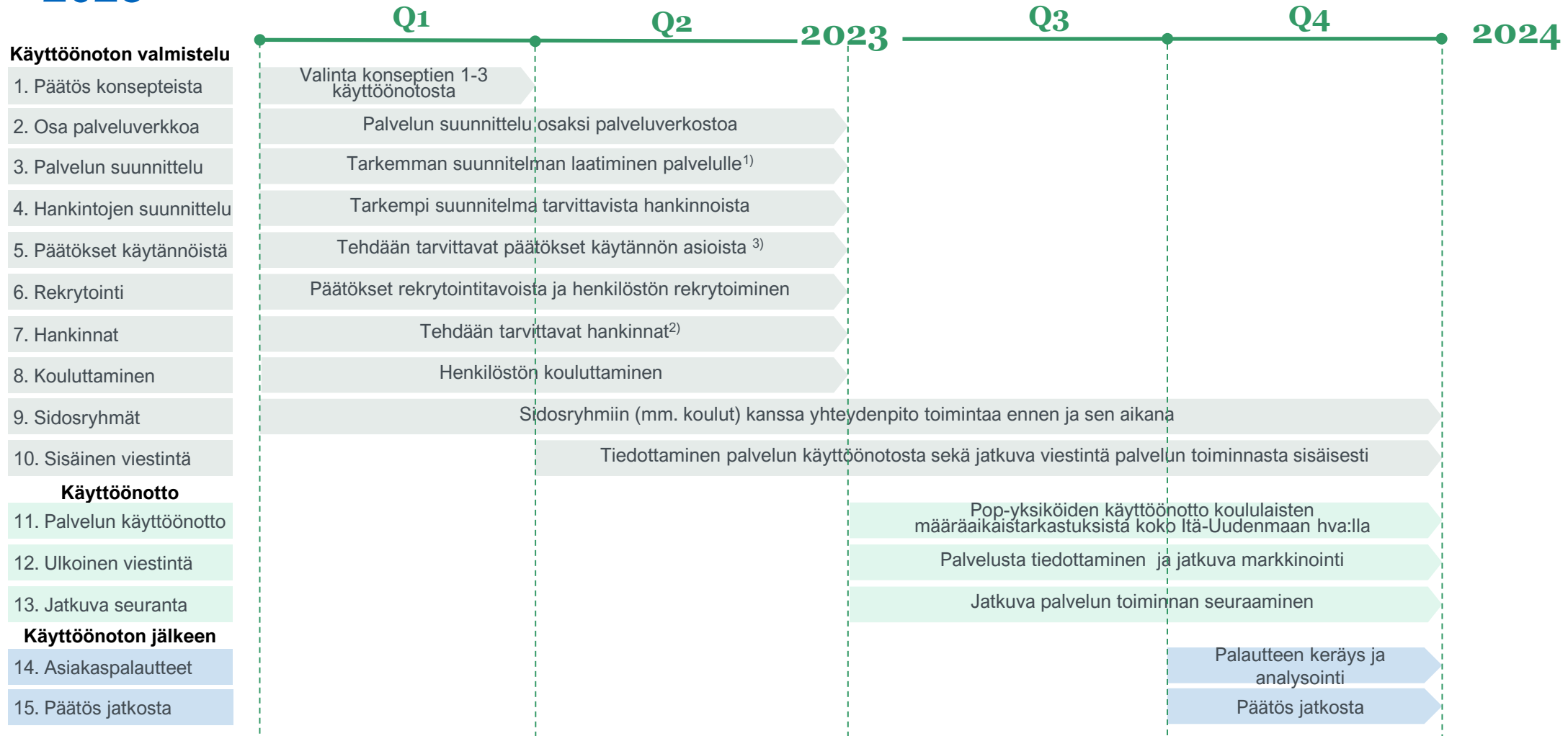
1) Seuraavilla sivuilla esitelty etenemissuunnitelma

Alustava etenemissuunnitelma likku – sote-autolle vuodelle 2023

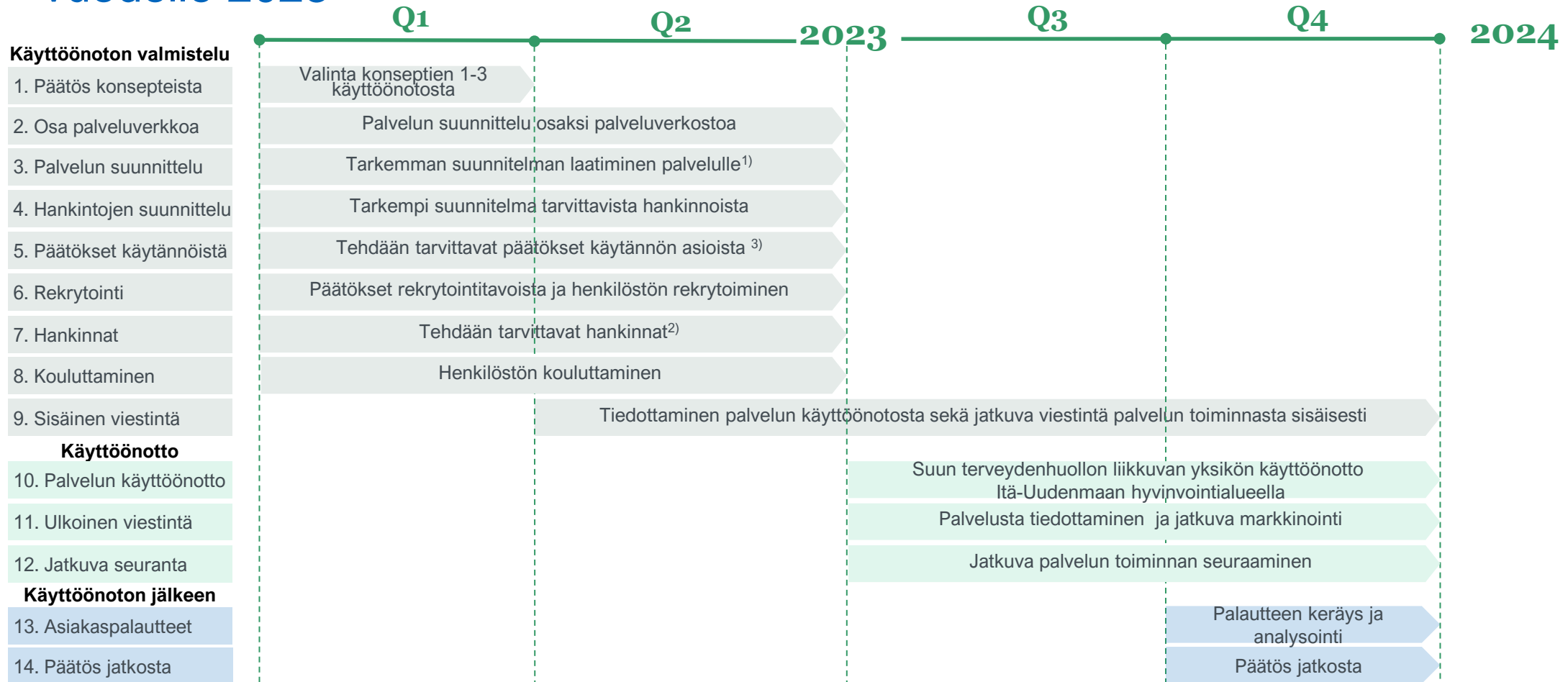
- 1) Tarkemman palvelusuunnitelman tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:** Palvelun vuosikello, kohderyhmät, aikataulut ja reitti, tarvittava välineistö, henkilöstö ja työkierron suunnittelu, ajanvarauksen suunnittelu, vastuuhenkilön ja tiimin määrittäminen, budjetti/rahoitus, kustannuslaskelmat, raportointivastuiden määrittely, arviointi- ja seurantamallin sekä mittareiden kehitys.
- 2) Tarkemman hankintasuunnitelman tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:** Liikkuvan yksikön ajoneuvo, irtain, kalusto (osto, leasing, ostopalvelu), tarvittava resurssoinnista ja mahdollisesti yhteiskäyttöajoneuvo ammattilaisten kuljettamiseen. Tähän kuuluu myös hankintailmoitusten teko ja sopimukset.
- 3) Tarvittavia päätöksiä käyttöön liittyen ovat ainakin:** Sote-auton hankinta, käyttö ja säilytys, aikataulut, sisältyvät palvelut sekä henkilöstön resursointi. Huomioidaan johtoryhmälle, valtuustolle ja hallitukselle esittelyt ja päätösesitykset sekä päätökset.

Alustava etenemissuunnitelma suun terveydenhuollon pop-yksikölle vuodelle 2023

- Tarkemman palvelusuunnitelman tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:** Palvelun vuosikello, kohderyhmät, aikataulut ja reitti, tarvittava välineistö, henkilöstö ja työkierron suunnittelu, ajanvarauksen suunnittelu, vastuuhenkilön ja tiimin määrittäminen, budjetti/rahoitus, kustannuslaskelmat, raportointivastuiden määrittely, arviointi- ja seurantamallin sekä mittareiden kehitys
- Tarkemman hankintasuunnitelman tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:** Kannettava välineistö/laitteisto ja mahdollisesti yhteiskäyttöajoneuvo ammattilaisten kuljettamiseen. Tarvittavat hankintailmoitukset ja sopimukset.
- Tarvittavia päätöksiä käyttöön liittyen ainakin ovat ainakin:** Palvelun käyttö ja henkilöstön resursointi. Huomioidaan johtoryhmälle, valtuustolle ja hallitukselle esittelyt ja päätösesitykset sekä päätökset.

Alustava etenemissuunnitelma suun terveydenhuollon liikkuvalla yksiköllä vuodelle 2023

- 1) Tarkemman palvelusuunnitelman tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:** Palvelun vuosikello, kohderyhmät, aikataulut ja reitti, tarvittava välineistö, henkilöstö ja työkierron suunnittelu, ajanvarauksen suunnittelu, vastuuhenkilön ja tiimin määrittäminen, budjetti/rahoitus, kustannuslaskelmat, raportointivastuiden määrittely, arviointi- ja seurantamallin sekä mittareiden kehitys
- 2) Tarkemman hankintasuunnitelman tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:** Liikkuvan yksikön ajoneuvo, irtain, kalusto (osto, leasing, ostopalvelu), tarvittava resursoinnista ja mahdollisesti yhteiskäyttöajoneuvo ammattilaisten kuljettamiseen. Tarvittavat hankintailmoitukset ja sopimukset.
- 3) Tarvittavia päätöksiä käyttöön liittyen ovat ainakin:** Palvelun käyttö ja henkilöstön resursointi. Huomioidaan johtoryhmälle, valtuustolle ja hallitukselle esittelyt ja päätösesitykset sekä päätökset.

Liitteet

Liite: Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen avainhenkilöiden haastattelut

Haastateltavan nimi	Palvelualue	Haastattelun päivämäärä
Annika Immonen	Sote-johtaja	21.11.2022
Ilona Koskenniemi	Sosiaali- ja perhepalvelut	16.11.2022
Kirsi Oksanen	Ikääntyneet	28.11.2022
Carita Schröder	Terveyspalvelut (ja mielenterveys- ja päihdepalvelut)	29.11.2022
Laura Saarioinen	Suun terveydenhuolto	23.11.2022